

Gitarr och Luta

Utgiven av Svenska gitarr- och lutasällskapet

3/2013
Årgång 46

A photograph of four people, the Vida guitar quartet, on a rocky shore. A woman in a teal dress sits on the left. Two men sit in the center, one in a light shirt and one in a blue floral shirt holding a guitar. A fourth man stands on a higher rock in the background. The background shows a body of water and a cloudy sky.

VIDA gitarrkvartett

på Ingesund

Mats Andersson och den
brasilianska gitarren

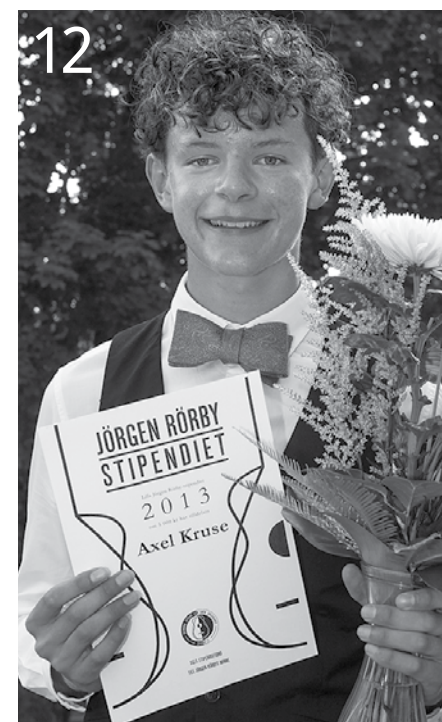
Afra - 6 år som
flamencogitarrist i Sevilla

INTERVJUER | REPORTAGE | RECENSIONER

WWW.4SOUND.SE

4SOUND

INNEHÅLL NR 3 2013

5	Ledare	21	Notbilaga
6	Aktuellt & Notiser	24	Mats Andersson
och den brasilianska gitarren
7	Ulf G Åhslund är borta	29	Down and out in Sevilla
Afra Rubino – 6 år som flamencogitarri i Sevilla
9	Min Ingesundsväcka
Möt Elenor Ragnarsson och Mikael Champy	33	Recensioner
Nya böcker, CD-skivor och video
12	Axel Kruse – årets Rörbystipendiat	41	Konsertkalender
13	Copenhagen Guitar Festival 2013	42	Pedagogspalten
14	VIDA gitarrkvartett
på Ingesund		
19	Vad vet vi om Bachs lutmusik?		

GITARRFESTIVAL^{LENTUNA}

GITARRFESTIVAL^{LENTUNA} 2013

Georg Gulyás &
Sabina Agnas
Rolf Lislevand
Mats Bergström
PAUS
Erik Steen
Agnas Bros &
Stina Agnas

250 kr inkl.
**TAPAS &
DRYCK**
Ungdomar
under 16 år
GRATIS !!

VÄLKOMNA!

VALLENTUNA nya KULTURHUS
BILJETTKÖP via mail eller vid entrén!
sabina.agnas@telia.com

Lördagen den 23 nov kl.11-21
NYA Kulturhuset i Vallentuna

GITARRFESTIVAL^{LENTUNA} Lördagen den 23 nov 2013 ÅRETS PROGRAM

11.00 Ritmos Flamencos, barnkonsert

15.00 Agnas & Gulyás, gitarrduo

16.00 Rolf Lislevand, barockgitarr

17.00 Mats Bergström, klassisk gitarr

18.00 PAUS med TAPAS & DRYCK

19.00 Erik Steen, flamencogitarr

20.00 Agnas Bros & Stina Agnas, jazz

Arrangörer:
Sabina Agnas
Kultur Vallentuna

Med stöd från Statens Kulturråd

GITARR OCH LUTA

Utgiven av SGLS, Svenska gitarr- och lutasällskapet.

SENASTE NYTT HITTAR DU ALLTID PÅ
www.sgls.nu och [SGLS facebook-sida](#)

Redaktör & ansvarig utgivare:
Jan Rudling
e-post: jan.rudling@gmail.com

Annonser: Kerstin Bjelkeman
e-post: kerstin@bjelkeman.se

Konsertkalender: Helena Björzén
e-post: helena.bjorzen@comhem.se

Grafisk form:
Johannes Kitselis
johannes@kitselisguitars.com
Katharina Erngren
katharina.erngren@gmail.com

Distribution:
Gabriella Oxenstierna
e-post: gabriella.oxenstierna@gmail.com

Övriga redaktionsmedlemmar:
Margareta Rörby

Medarbetare i detta nummer:
Jan Rudling, Rolf Nilsén, Helena Björzén, Simon Linné, Gabriella Oxenstierna, Elenor Ragnarsson, Mikael Champy, Jonatan Bougt, Robert Robertsson, Afra Rubino, Albert Dahlin, Kenth Dimberg, Stefan Löfvenius, Bengt Magnusson, Johannes Kitselis, Kenneth Sparr, David Hårenstam, Mauro Godoy-Villalobos, Charlotte Carlberg-Barg

På omslaget: VIDA gitarrkvartett
fotograferad av Johannes Kitselis

Utgivning: Tidskriften Gitarr och Luta
utkommer fyra gånger per år:
1 mars, 1 juni, 15 september, 1 december

Manusstopp: 1 februari, 1 maj,
15 augusti, 1 november

Medlemskap: Som medlem i SGLS får du
tidskriften Gitarr och Luta 4 ggr/år.
Årsavgiften för 2013 är 270 kr inom
Sverige, 320 kr för utrikes adresser.
Plusgiro: 40 93 55-5
IBAN: SE60 9500 0099 6034 0409 3555
BIC: NDEASESS

Adressändring: Roland Hogman
e-post: hogmanton@swipnet.se

Övriga upplysningar: Stefan Löfvenius
tfn: 0707-30 34 48
e-post: stefanlo@bahnhof.se

ISSN 0283-474X

Redaktörer kommer och går – gitarren består...

Direkt från årets Ingesundskurs till redaktör för Gitarr och Luta, ångan är uppe! Och med ett engagerat redaktionsteam så känns det extra roligt att arbeta med tidningen.

Gitarren är ett uppskattat soloinstrument för att skapa uttrycksfull musik som berör. Men den är också ett mångsidigt ensemble- och ackompanjemangsinstrument. Min ambition kommer att vara att spegla detta breda spektrum, lyfta fram musiken, människorna bakom den och de instrument som gör det hela möjligt. Men också att väcka debatt, förmedla tips, skapa kontakter och möten.

Min utgångspunkt är den egna ganska typiska "gitarrkarriären". Amatör med stort musikintresse där gitarren alltid funnits med på ett hörn. Start i början på 60-talet med visor, pop och amerikansk folkmusik. Senare klassisk gitarr med lektioner, duo i olika konstellationer, Stockholms Gitarrensemble, Bromma Gitarrkvartett, ensemble med andra instrument, arrangering och annat. Flamenco har jag inte provat på, viljan finns men inte tiden och kanske inte förmågan.

Men luta då? Det räcker väl inte att älska renässans- och barockmusik och spela den på gitarr? Under våren har jag varit med på prov i medeltids- och renässansensemblen Scaramella som bassångare, fått en cister (cittern) i mina händer och spelat continuo, ett snitsigare ord för komp. Vi får väl se vad det kan leda till.

Kan vi göra tidningen känd för en större grupp?

Gitarren är ett av världens mest spridda instrument. Det är häpnadsväckande vad man kan uttrycka med 6 strängar, ibland fler, ibland färre. Även om Gitarr och Luta är inriktad på den nylonsträngade gitarren är möjligheterna till intressanta artiklar näst intill oändliga. Tidningen borde kunna vara en av de viktigaste svenska musiktidningarna. Dit har vi en bit kvar men det är ingen omöjlig uppgift! Vi behöver fler skribenter. Kontakta mig gärna och sätt sedan igång och skriv.

Gitarr och Luta och SGLS är troligen okända storheter för de flesta gitarrister. Därför har vi de senaste åren satsat på att synas med egen monter på Uppsala Gitarrfestival och andra gitarrfestivaler. Det kommer vi att fortsätta med. Det är ett roligt arbete, det vet jag av egen erfarenhet. Vi behöver bli fler. Du är välkommen att vara med.

Vi syns i Uppsala i oktober!

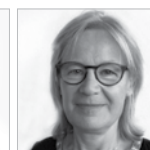
Jan Rudling, redaktör

ÖVRIGA MEDARBETARE

Gabriella Oxenstierna
Tidningsredaktionen

Helena Björzén
Skribent

Kerstin Bjelkeman
Annonsansvarig

Margareta Rörby
Korrektur

Katharina Erngren
Layout & Grafik

Johannes Kitselis
Layout & fotograf

Stort tack Rolf!

Rolf Nilsén slutar nu som redaktör för Gitarr och Luta och det känns på sin plats med några ord om det stora arbete han lagt ner på tidningen.

Han började skriva i tidningen 1999, företrädesvis om flamenco. Rolf fick efter hand ta på sig mer och mer av redaktörsjobbet och även en del av layoutarbetet. Efter några år tog han över helt och skötte båda sysslorna eftersom ingen annan

var intresserad. Normalt brukar 1-2 personer sköta layoutarbetet och en annan person vara redaktör. Rolf skrev under denna period många artiklar själv, dels för att han tyckte det var kul men också för att det inte kom in så mycket material till tidningen. Det är ingen överdrift att säga att han utförde ett hästarbete under denna period.

Mellan 2007 och 2009 var Bengt Magnusson redaktör och Rolf avlastades då. Rolf tog över som redaktör igen 2009 när Bengt Magnusson lämnade posten och har haft det ansvaret fram till nu. Han har också sedan 2009 suttit med i SGLS styrelse. Hösten 2010 tillkom den lilla arbetsgruppen

i SGLS initierad av Gabriella Oxenstierna och Helena Björzén som har fungerat som redaktion och varit ett stöd för redaktören.

Vi inom SGLS är mycket tacksamma för det stora arbete som Rolf lagt ner under närmare 15 år och som kännetecknats av stor integritet, ansvarstagande, uthållighet, samarbetsvilja och generositet. Vi är mycket glada för att Rolf kommer att vara kvar i redaktionen och fortsätta att skriva i tidningen.

Stefan Löfvenius
ordförande SGLS

Julian Bream 80 år den 15 juli 2013

BBC firade Julian Breams 80-årsdag genom att intervjua honom om karriären och om samarbetet med Benjamin Britten och dennes komposition Nocturnal. Intervjuaren, Tom Mckinney, ser Nocturnal som den kanske främsta kompositionen som skrivits för gitarr och menar att det var ett avgörande ögonblick för instrumentet när en kompositör av Brittens storhet skrev ett så betydelsefullt verk för gitarr. Man beräknar att så många som 25 andra kompositörer följde i Brittens fotspår och skrev kompositioner för Julian Bream.

Det berättas också att den kanadensiske filmregissören Atom Egoyan har regisserat en film om Bream och kompositionen Nocturnal. Egoyan studerade en gång klassisk gitarr för Eli Kassner. Sony Classical planerar att i september utge en box med 40 CD:s med Julian Breams RCA-inspelningar.

Manolo Sanlúcar tar farväl av konsertscenen

Flamencogitarristen Manolo Sanlúcar framträdde den 27 juli i en konsert vid Malagas Flamenco-biennal tillsammans med Malagas Symfoniorkester och framförde gitarristens symfoni "Medea" som skrevs 1984 för Spaniens

Nationalbalett. Konserten gavs i det välkända turistmålet Nerjagrottan. Efter konserten berättade Manolo Sanlúcar för publiken att detta var hans sista framträdande inför publik: "Jag har väntat på ett tillfälle att avsluta mitt konserttävlande inför en andalusisk publik och idag sker detta". Medea är ett av fyra symfoniska verk som gitarristen komponerat. Han har också utgivit två böcker, "Sobre la Guitarra Flamenca" och memoarboken "El Alma compartida". Manolo Sanlúcar lämnar scenen vid 69 års ålder.

Rico Stovers Romance-variationer

För den som tröttnat på den populära gitarrkompositionen "Romance d'amour" finns det nu möjlighet att variera denna slagdänga. Den amerikanska gitarristen och pedagogen Rico Stover har tagit sig för att komponera sex variationer över temat. Han har givit variationerna namn som illustrerar deras respektive tendenser: Arpeggiado, Bordoneo, Villalobosiana, Bossanova, Chet's pick och Aire de danza.

Tárrega-festival startad

En ny festival ägnad Francisco Tárregas verk har startats i Tárregas födelsestad Vila-Real i Spanien. I den första "Semana Tárrega" som ägde rum 8-14 juli deltog Carlos Bonell, David Eres

Brun och Anders Clemens Øien som de största namnen. Festivalens syfte är att sprida Francisco Tárregas musik och att ärligen under festivalen framföra alla kompositioner av Tárrega. Förutom konserter arrangerar man även masterclasses, föredrag och debatter. Mer info finns på www.semanatarrega.com

Anton Baranov GFA-vinnare från Ryssland

Vid Guitar Foundation of Americas 40:e årliga gitarrtävling 2013 blev det fin utdelning för de ryska tävlande. Både första och andra pris erövrades av ryska gitarrister. Anton Baranov vann första pris, följd av sin landsman Artyom Dervoeed på andra plats. Tredjeplacerad blev Chad Ibison från USA och You Wang belade fjärdeplatsen.

Marcus Strand prisad vid Bernadotte Arts Awards 2013

Den unge gitarristen Marcus Strand fick i maj mottaga 2013 års "Bernadotte Arts Award" av Marianne Bernadotte. Priset instiftades vid Sigvard Bernadottes 75-årsdag och tilldelas varje år en lärning inom musik, teater, design eller konst. Marcus Strand har tidigare prisbelönats vid Uppsala gitarrfestival och med publikpriset vid tävlingen om Jörgen Rörby-stipendiet i SGLS regi.

Ulf G Åhslund är borta

TEXT: ROBERT ROBERTSSON

FOTO: BENGT MAGNUSSON

Just hemkommen från en härlig kursvecka på Ingesund, med mycket glädje och många starka intryck, slår jag på datorn och läser i inposten Mats Bergströms mail om att Ulf avlidit i en hjärtinfarkt tisdagen den 23 juli.

Jag hade kontakt med Ulf i samband med min artikel om honom, publicerad i Gitarr och Luta nr 3 2012. Sista gången jag pratade med honom var i början av den här sommaren. Han var inte speciellt bra på att höra av sig, men det hände. Då sa han bl. a. att han var mycket glad för den färdiga artikeln och att det var tur att den skrevs när den skrevs, för det kanske inte skulle vara möjligt senare.

Jag är dålig på att ta in sådana signaler på allvar och bjöd in honom till kursveckan, för att komma på besök någon dag. Det lät inte som han skulle komma, och nu är det för sent.

Mats Bergström har skrivit ned några av sina minnen av Ulf på sin hemsida. Jag har sökt på Dagens Nyheters och Svenska Dagbladets nätupplagor, men inte hittat ett ord om Åhslunds liv och gärning...

Glädje och sorg om varandra. Så är tydligen livet. Det gäller att leva det medan man har det. Och det gjorde Ulf. Intensivt och med stor energi. Så hann han också med otroligt mycket under sitt 73-åriga liv.

Ulf G Åhslund var en av de stora i svenskt och internationellt gitarrliv under 1900-talet. Mest känd var han för sina pedagogiska TV- och radioserier. Han skrev också stora mängder arrangemang och han var en utmärkt gitarrist och sångare.

R. I. P. Ulf!

*"Såg du den lilla fågel som flög emot skyn?
Säg var det verklighet eller bara en syn?
Säg du den lilla fågel som flög emot skyn?"*

(Kjell Åhslund)

Ulf G Åhslund på SVT: s Öppet arkiv Den som vill fördjupa sina kunskaper om Åhslund har en unik möjlighet att göra det genom Öppet arkiv på SVT. Där finns, vad jag förstått, alla avsnitt av serien "Kom loss – spela med oss!" Det är 13 halvtimmessprogram som sändes hösten 1974, ett i veckan, i det då enda TV-bolaget i Sverige.

En innehållsförteckning hittar du här:
http://www.oppetarkiv.se/sok/?q=Ulf+Åhslund&sort=tid_stigande
Varje avsnitt har en gitarrdel med Ulf, Sid Janson "Tabbe", Rune Gustafsson och en grupp gitarrelever.

Till detta kopplas Clas Pehrsson och hans blockflöjtslever och man spelar samma stycken med utökad besättning.

Professionella musiker bjuds också in. Här syns och hörs: Björn Ståbi, Fred Åkerström, Cornelis Vreeswijk, Barney Kessel, Red Mitchell, Arne Domnerus, Bengt Hallberg, Eric Ericson och Radiokören, Sveriges Radios symfoniorkester m. fl. Varje program avslutas med att alla, proffs och amatörer, spelar tillsammans.

Man bjuds på en underhållande inblick i Ulfs pedagogik och får rika tillfällen att höra honom spela och sjunga iförd sin, i varje program, gula kostym. Dessutom förstår man hans stora genomslagskraft genom detta medium.

PS. Det finns en hel del material på YouTube också. Men att här få del av en hel programserie är onекligen värdefullt.

Vad är din värd?

Teckna en mycket prisvärd instrumentförsäkring idag!

Kontakta oss för mer info!

08-587 060 00

forsakring@musikerforbundet.se
musikerforbundet.se

 Musikerförbundet

En musikresa i tiden.

En ny unik samling notböcker för klassisk gitarr i både traditionell notation och tabulatur. En perfekt repertoarkälla för den klassiska gitarrstudenten, skriven av Mattias von Wachenfeldt.

Pris per bok 225 kr (fraktfritt inom Sverige!)
Köp alla fyra böckerna för endast 750 kr.
www.mattiasvonwachenfeldt.se

GITARREN.se

BRUNE LUFTFUKTARE B125 MED BIO-FILTER

För privatpersoner eller musiklärare som har flera fina gitarrer och vill skydda dem från den torra inomhusluft som uppstår när det blir kallt väder utomhus.

Det är inte roligt när gitarrerna spricker! Gitarrer mår bäst i ett klimat som har 50-60% relativ luftfuktighet vid normal rumstemperatur.

Brune luftfuktare B 125
För rum upp till 60 kvm.

Teknisk information:
Dimensioner (B x H x D): 44 x 28 x 30 cm
Vikt ca.: 4,5 kg
Elförsörjning: 230 V/50 Hz
Strömförbrukning: ca. 25 Watt

PRIS: 2895:-

19 KR I FRAKT PÅ ALLA STRÄNGAR

Besök oss på webben www.gitarren.se eller i vår fysiska butik i Göteborg. Våra gitarrdoktorer finns alltid på plats för rådgivning och reparationer.

SKANSTORGET 10 - GÖTEBORG - 031 711 03 11

TEXT: ELENOR RAGNARSSON & MIKAEL CHAMPY FOTO: JOHANNES KITSELIS

Min Ingesundsvecka

Vi bad två av deltagarna, Elenor Ragnarsson och Mikael Champy att berätta om hur de upplevde årets Liten Gitarrakademi. Elenor är till vardags musiklärare på Kulturskolan i Tidaholm och Mikael studerar juridik på Stockholms Universitet.

” Lördag hela veckan! ”

Med lätt flås och förhöjd puls kommer jag fram till det spegelblanka vattnet, som snart svalkar mig. Morgonsolen värmer mitt ansikte. Några röster längre bort. Stillhet. Senare tillsammans i ett sällskap som sitter och tittar ut över Glafsforden och äter frukost. Vi konstaterar ett problem. Vi kommer inte att hinna till uppvärmningen! Jag är på SGLS sommarkurs, som jag besöker för tredje året i rad nu. Tänker på att jag har åldern inne för att det skulle kunna ha varit mitt 33:e år, och jag tycker det är lite synd att jag inte

varit här tidigare. Men nu är jag äntligen här tillsammans med kurskamrater med både långt och kort förflutet på kursen.

När jag åkte hit första gången hade jag bestämt mig för att få lite bättre ordning på mitt gitarrspelande. Jag är musiklärare och ville hitta spelglädjen igen, både för min egen och mina elevers skull. Tycker nu att det är roligare att spela än någonsin tidigare. Efter förra årets kurs kom jag hem med en ny gitarr, och den har helt klart bidragit till spelglädjen, Min son sa uppskattande när jag kom hem med den: ”Jag trodde inte du var en sådan nörd.”

Under veckan väljer jag från smörgåsbordet av aktiviteter. Morgonyoga,

viskomp, gitarrorkester, pedagogforum, gitarrbyggare Heikki lagar en gitarr åt mig, fantastiska konserter och så förstås gitarrlektioner. Helen Sanderson blir en av mina lärare. Jag känner mig glad när jag tänker tillbaka på hennes engagemang. Hennes ”really, really” och ”never ever ever” klingar i mina öron än. Tanken att jag blev uppbjuden att dansa med Hopkinson Smith under hans masterclass får mig också att le. Kvällen innan kom jag lite för sent till hans konsert, men precis när jag smugit in i salen spelade han Entrée de Luth av Robert Ballard, som jag tycker mycket om och själv brukar fingra på, så jag tog det som ett gott tecken, att han inte

var arg på mig för att jag kom för sent.

På masterclass-lektionerna gillar jag att höra hur läraren skulpterar fram musiken tillsammans med eleven och visar vilka verktyg som är användbara för att göra musiken levande. Samma sak med vår gitarrorkester, Jenny Horn mejslar verkligen fram både stora och små detaljer som inte fanns där från början. Nästa år hoppas jag att jag kan vara med också i en mindre ensemble. Planer finns!

Genom att träffa andra passionerade gitarr- och lutspelare smittas jag av energin och hittar svaret på varför jag håller på med musik. Det är helt enkelt för att det är det bästa vi vet. Livet blir roligare när man är passionerad. En musiklärarens önskan är ju att ungdomar ska upptäcka glädjen i att spela ett instrument, för då kan de leka hela livet.

Efter kvällskonserterna fortsatte leken i puben, och jag är glad att jag själv tog steget upp på scenen. Oavsett veckodag: Jag hade *"lördag hela veckan"*. Tack alla som gjorde det möjligt!

Elenor Ragnarsson

JAG SÄLJER GITARRER I VÄRLDSKLASS.

CASIMIRO LOZANO
NY MODEL DUBBELTOP.

GÖRAN SÖLLSCHER HAR PRECIS KÖPT EN SÅDAN.

GITARRIST, CARSTEN GRØNDAHL
TEL. +45-24893285 · GUITAR@CARSTEN.NU
WWW.CARSTEN.NU

Träffa oss på Uppsala Gitarrfestival 8–12 oktober 2013!

SGLS kommer att ha en monter där vi vill träffa våra medlemmar och även få tillfälle att rekrytera nya gitarrintresserade. Vi hoppas på många spännande möten!

Äntligen på Ingesund!

Som många andra gitarrelever hade jag hört talas om gitarrkursen på Ingesund. Oftast genom läraren själv som berättade om att det var ett fantastiskt ställe att lära sig mer om gitarr och gitarrspel. För mitt yngre jag förknipades denna kurs med en frivillig läxa. Man kan göra den och man kan välja att strunta i den. Vad tror ni den lata, fattiga och sommarlovssugna studenten gör? Just det, ignorerar helt det icke obligatoriska och springer ut på lov. Om jag kunde åka tillbaka i tiden för att stoppa mitt yngre jag och skicka honom på en livsupplevelse så hade jag gjort det. Var är tidsmaskinen när man behöver den?

Klassisk gitarr är väl inte det mest populära instrumentet och att hitta utövande vänner är svårt om man inte vet var man skall leta. För min del så började det med ett år på Oskarshamns folkhögskola med Erik Lammers som lärare. Det var nog ett av mitt livs bästa beslut och jag kan starkt rekommendera skolan. Där fick jag nya vänner för livet med samma intresse som jag, klassisk gitarr.

Det tog rätt många omlopp runt solen för att jag skulle se dagens ljus på Ingesund. När man börjar på en kurs är det alltid skönt att känna någon som kan vara vägvisare. Denna tur hade jag. En klasskamrat från folkhögskolan som redan hade varit på kursen guidade mig i starten, främst om hur lektionsbokningssystemet fungerar. Som nybörjare på kursen får du välja först av alla vilka lärare du vill ha lektioner med.

Om något jag var nervös för så var det att jag inte skulle spela tillräckligt bra och

Mikael Champy

anses vara för dålig för kursen. Men så ska man väl egentligen inte behöva känna eftersom alla lärare vill att du skall lära dig något. För min del handlade mina lektioner mest om att lära mig ett mer avslappnat spelsätt. Lärarna var mycket flexibla och hade en otrolig pedagogisk kapacitet. Vilken nivå av gitarrspelare man än är på, kommer man hem med nya tips, låtar, övningar men främst inspiration och nya vänner.

Inte bara den pedagogiska delen var fantastisk utan konserterna också! Det är otroligt hur lilla Ingesund kan locka hit världsnamn inom gitarr och luta. I år

kom VIDA gitarrkvartett och Hopkinson Smith bara för att nämna några. Helt underbart hur kändisarna, till skillnad från större evenemang, umgås med deltagarna och inte endast sitter vid sitt VIP-bord med arrangören. Det var väl det bästa med kursen, att få umgås med andra med samma snäva intresse, den klassiska gitarren.

Stort tack till *"SGLS-tanterna"* (Ann-Catrine Persson och Ingmarie Romell, red:s anm.) som sparkade igång underhållningen i form av uppträdanden varje kväll, skötte baren och bakade de mumsiga kakorna!

Rörbystipendiet instiftades 1988 till minne av Jörgen Rörby, Svenska gitarr- och lutasällskapets grundare. Vartannat år delas det stora stipendiet ut, vartannat det lilla. Det lilla riktas till musikstuderande som ännu inte påbörjat sin musikhögskoleutbildning, som uppmuntran och inspiration till fortsatta studier. Stipendiaten utses av en jury på grundval av insända inspelningar med dels valfritt och dels obligatoriskt innehåll. Detta år har Axel Kruse äran att erhålla det lilla stipendiet. Jag hade glädjen att lära känna Axel i samband med hans stipendiekonsert och prisutdelning på Ingesund denna sommar.

Axel Kruse årets Rörbystipendiat

Axel, snart 17 år, är uppvuxen i det vackra Saltsjöbaden utanför Stockholm tillsammans med sina två yngre bröder. Han växte upp som de andra ungarna i grannskapet med mycket fotboll, skidåkning och scoutliv. I familjen finns både en naturvetenskaplig och en konstnärlig sida. Båda föräldrarna har studerat på Chalmers. Mamman målar och spelar flera instrument. Pappan har varit revyartist i Chalmersspexet, sjungit, dansat och spelat gitarr. Gitarren hörde Axel således hemma och föräldrarna manade på att börja spela.

Som åttaåring fick Axel kontakt med fritidsledaren Jarko Tuisku som blev den första gitarrläraren. Man spelade jazz och pop i olika band. En stark spelglädje

utvecklades. Jarko undervisade även i klassisk gitarr och Axel drogs till gitarrens klang, att instrumentet var opretentiöst och gav en frihet att kunna uttrycka sig. Efter fyra år sa Jarko att han inte hade mer att lära ut och föreslog att Axel skulle byta lärare. Via en Google-träff kom Axel i kontakt med Octavian Badeas Gitarisimo Akademien. Här blev undervisningen mer disciplinerad med en lektion i veckan och dagliga övningspass. Ett pedagogiskt inslag som Octavian Badea konsekvent hållit fast vid har varit elevframföranden vid slutet av varje termin vilket gett tidig vana att framträda inför publik. Efter fyra års studier hos Octavian och tre år i Eklidens musikklasser kom Axel in på

Södra Latin där han nu gått sitt första år hos Bo Hansson. Speciellt uppskattar Axel den metodiska, tydliga undervisningen som möjliggör ett ansträngningslöst spel.

Axel har kvar två gymnasieår på Södra Latin. Gitarrspelet kommer att vara centralt men även intresset för naturvetenskapliga studier, fysträning m.m.

Vid konserten på Ingesund spelade Axel musik han tycker speciellt mycket om, verk av Tárrega, Bo Hansson, Villa-Lobos och Albéniz. Som extranummer blev det Tárregas Rosita. Axel presenterade sina stycken på ett charmerande sätt. Hans spel var lekfullt och finstämt med vacker lyrisk klang.

Copenhagen Guitar Festival 2013

1st New Copenhagen Guitar Festival är en festival med ambitioner och stora möjligheter att fortsätta sin verksamhet flera år framåt.

Festivalarrangören Peter Strömgren är engagerad och vet vad han gör, han har arrangerat en gitarrfestival i Aarhus sedan 2001. Konserterna är förgyllda med förbluffande gitarrnamn med David Russell i spetsen. Utöver Russells konsert och masterclass så gav Adam Riis (tenor) och Tomas Krakowski (gitarr, Danmark), Golfam Khayam (Iran), Aquarelle Guitar Quartet (UK) och Judicaël Perroy (Frankrike) konserter i den fantastiska konsertlokalen Teatermuseet i Hofteatret. Tyvärr var jag inte där hela festivalen, men jag kan lova att den kinesiska gitarrduon inte försvinner ur mitt minne på länge. Även eleverna på David Russells masterclass höll hög standard. De flesta deltagarna kom från Danmark, men där var även gitarrister från England och Sverige. Festivalen är i korta drag ett bra bidrag till gitarrens framfart i Norden.

Gitarrbyggare
Heikki Rousu

www.gitarrmakare.se

Sand 213, 881 91 Sollefteå, Sweden
062 02 24 21 | 0705 94 95 87 | heikki.rousu@hotmail.com

VIDA gitarrkvartett på Ingesund

TEXT: JAN RUDLING

FOTO: JOHANNES KITSSELIS

Förra årets uppskattade masterclass-lärare Mark Eden och Christopher Stell, Eden Stell Guitar Duo, (se intervju i SGLS 3/2012) återkom i år. Nu fördubblade med Helen Sanderson och Mark Ashford. Sedan 2007 utgör de VIDA Guitar Quartet, fyra mycket samspelade gitarrister med många järn i elden som solister, duo, pedagoger, kvartett, ensemblemusiker...

Jag träffade dem för en intervju en härlig sommarkväll på kursen. Det blev ett livligt möte. VIDA betyder ju liv på spanska. Snabba kast mellan humor och allvar där alla fyra är ivriga att berätta. Inläggen blir som solosatser, duo när två talar samtidigt eller ett samfällt ackord, oh yeah, oh no...

HUR BÖRJADE NI?

CS: Mark och jag var på gitarrsymposiet i Iserlohn and lyssnade på en konsert med LAGQ, Los Angeles Guitar Quartet. Det var en underbar konsert och de verkade trivas så bra tillsammans och ha kul ihop. Vi blev inspirerade och kände att nu är det dags för något nytt. På vägen hem kontaktade vi Mark och Helen och hörde om de ville starta en kvartett med oss. De var på hugget och vi satte igång med att lära oss några stycken. Vi debuterade på World Youth Guitar Festival som Helen driver och konserten gick mycket bra.

En intressant sak med VIDA är att vi har känt varandra länge men har olika erfarenheter som gitarrister.

HS: Och vi visste ju att vi tyckte om att umgås och det gjorde ju att det kändes helt rätt.

MEN VAR DET INTE SVÅRT? CHRIS OCH MARK HAR JU SPELAT IHOP SÅ LÄNGE

HS: Det kändes bra att sära på dem lite grand. (Helen är sambo med Mark E.)

ME: Det var mycket svårare än jag trodde att få ihop det med fyra gitarrer.

CS: Men ingen av oss har slutat med det vi gjorde förut, Mark som sologitarrist, Helen som kammarmusiker och vi med vår duo.

FYRA GITARRER MEN EN 7-STRÄNGAD – HUR ANVÄNDS DEN?

CS: Den är stämd som en vanlig gitarr med en extra bassträng typiskt stämd i rA. Men den kan variera mellan rG och C. Givetvis så är det jag som spelar de lägsta

bastonerna men våra arrangemang är liksom mer orkestrerade där vi hela tiden byter roller.

MA: Vi vill absolut inte ha fixa roller så att samma person alltid har gitarr 1, 2, 3 eller 4.

ME: Det fascinerande med gitarren är att gitarr, naglar, strängar och spelsätt skapar en unik kombination som ger en unik klang. Det skulle bli tråkigt om samma person jämt spelade melodistämman i gitarr 1.

HS: När vi gör arrangemang så tänker vi alltid på vem som ska spela ett visst parti, vem passar

bäst för det? Mycket av

vår repertoar är orkester-musik från början, så

den första frågan är vad är det för instrument som spelar den här biten. Inte så att vi försöker imitera instrumenten men vi försöker fånga klangfärgen. Vi är nog lite besatta av klangfärg.

MA: Julian Bream brukar säga att gitarren har en orkesterpalett och vi är mycket påverkade av Bream som tre av oss har haft som lärare på akademien.

CS: Ibland får vi höra att det bara är fyra gitarrer vi spelar på. Men gitarren har en otrolig spännvidd när det gäller anslag, ton och klangfärg. Kan man göra något av den här möjligheten så kan man få till något helt enastående som gör gitarrkvartett till en unik upplevelse.

HAR NI PROVAT MINDRE INSTRUMENT SOM KVINTGITARR ("ALTGITARR")?

Alla: Oh, no!

ME: De låter som en strypt gitarr.

CS: Man kan inte få fram några vackra toner på dem eller variera klangen. Gitarren har tillräckligt diskantregister. Det är ingen begränsning för oss.

HS: Men vi behöver absolut ha den låga

bassträngen för att komma ner i registret.

HUR ARBETAR NI MED ERA ARRANGEMANG?

ME: Vi jobbar alla med att göra arr. Just nu är det mycket brittisk musik. Mark A har arrangerat Arnolds English Dances. Helen håller på med en svit av Holst, ett vackert stycke för stråkorkester, och vi har också börjat med Brittens Simple Symphony.

När du kommer med ett nytt arr så

får du räkna med att de andra är dina värsta kritiker. Vilket engagemang! Du kan inte ana hur noga alla detaljer går igenom.

"Det där låter väl inte

som en trombon, varför gör det inte det" o.s.v. Så du tänker att nästa gång ska jag minsann visa dem...

NI VERKAR SPELA MUSIK FRÅN SLUTET AV 1800-TALET OCH FRAMÅT?

MA: Nej, så är det inte. Vi är medvetna om att vi behöver ha en bred repertoar.

CS: Vi har funderat på några engelska madrigaler och musik av Orlando Gibbons (tidigt 1600-tal). Vi behöver lite lugnare musik.

ME: Vi har spelat Pierre Attaingnant, fransk medeltida musik, och det fungerade mycket bra. Vi håller också på med barockstycken. Chris har nyligen arrangerat några av Corellis *concerti grossi* som klingar mycket bra på gitarr och vi har en underbar vän, Matthew Wordsworth, som är lutenist. Han vill spela generalbas på de styckena, så det blir ett intressant harmoniskt komplement med en ny klang.

HS: Vi har nyligen släppt vår nya CD men vi funderar redan på nästa och hur vi ska utveckla vår repertoar. Vi förändras hela tiden och försöker göra det så snabbt vi kan.

” Vi vill absolut inte ha fixa roller ”

”det är ju fantastiskt kul att arrangera om ett stycke”

ORIGINALMUSIK FÖR GITARRKVARTETT?

MA: Det är klart intressant för oss.

CS: Johannes Möller har nyligen skrivit ett stycke för oss som vi ska prova.

ME: Vi har blivit mer och mer intresserade av att göra egna arrangemang. Inte så att originalmusik är en begränsning. Vi har t. ex. spelat ett stycke som Andrew York gjort för LAGQ men det vilar just nu.

MA: Men det är ju fantastiskt kul att arrangera om ett stycke.

ME: Eller komponera om det.

CS: Man måste hitta rätt kompositör som kan gitarren och känner oss väl som musiker för att det ska fungera. Johannes Möller, vi älskar det han gör, ett självklart val. Vi har en del andra saker i pipeline som skulle kunna bli något. Vi får se.

HS: Vi vill renodla vår egen stil och vårt uttryck och vill helst spela sådant som andra gitarrkvartetter inte gör.

MA: Med ett stycke som redan är arrangerat av någon annan så känns det som om en viktig bit saknas.

ATT GÖRA EGNA ARRANGEMANG ÄR VIKTIGT FÖR ER?

ME: Ja, det för oss närmare musiken. Jag vill gå tillbaka till originalet och hitta egna lösningar. När man tittar på andra arr så undrar jag ofta, varför har de gjort på detta viset? Och så tittar jag på originalet och kommer fram till en egen lösning.

ANDRA INSPIRATIONSKÄLLOR ÄN LAGQ ?

MA: Kronos Quartet, de är fascinerande.

ME: Det finns många som t. ex. Lindsay String Quartet, inte aktiva längre. Jag träffade dem flera gånger och Chris och jag fick många goda råd som vi haft nytta av. På akademien så fanns också några av de kvarvarande medlemmarna i Amadeus String Quartet – härliga veteraner som gjort nästan allt inom kammarmusiken – och fortfarande hade glöden och känslan kvar.

CS: För några år sedan hade Mark och jag turen att få göra några konserter med Prague Chamber Orchestra, en liten orkester. Underbara musiker som skapade otrolig musik där alla gjorde sin bit och såg till att den var av högsta klass.

ME: Första gången vi träffades så frågade

vi, ”vem dirigerar”. ”Dirigent? Nej det behövs inte.” De var helt otroliga. Wow, det här är mycket bättre utan dirigent, tänkte jag.

SAMARBETE MED ANDRA?

HS: Samarbete är extremt viktigt, det ger nya impulser och håller dig alert och ung. När jag var yngre kände jag ingen annan som spelade klassisk gitarr, så istället spelade jag andra instrument och mycket ihop med andra och det gav mig en viktig erfarenhet.

CS: Vi har ett projekt med några klassiska dansare och innan vi kom hit till Ingesund så gav vi en konsert på Bath International Festival där vi spelade Scottish Fantasy och de dansade.

HS: Att jobba ihop med dansarna har gett oss många impulser till att göra nya saker. Det här ska vi göra mer av...

CS: Till stycket av Johannes Möller som vi pratade om nyss, ska vi försöka göra det ihop med dansarna.

CS: Som gitarrister måste vi våga litet nya saker. Gitarrkonserter fyller sin roll och är givetvis viktiga men vi måste våga tänka utanför ramarna och framträda i nya sammanhang där gitarren har en annan roll, dans...

MA: Multimedia.

NI VERKAR HA ETT GENOMTÄNKT SCENFRAMTRÄDANDE

MA: En viktig lärdom från att turnera i USA är att vi har insett hur viktigt hela scenframträdandet är, det är inte bara musiken.

Amerikanska artister satsar mycket på att få fram sin personlighet på scenen, på samspelet med publiken. En artist är som ett varumärke som du kan känna igen. Många har sagt att de tycker om våra konserter, inte bara för musiken utan för hur vi samverkar med varandra, kommentarer, gester, rörelser. Det har utvecklats på ett naturligt sätt för oss.

CS: Du måste vara dig själv och göra det som känns rätt för dig. Man kan inte behaga alla men om musiken berör så känner alla att det finns något för dem. Humor är viktigt.

MA: Vi har nära till skratt när vi övar och så vill vi ha det på scenen också. Vi är extremt seriösa i det vi gör och vi arbetar

hårt för att få till alla detaljer så att vi kan ge vårt allra bästa på konserterna.

ERT EXTRANUMMER, ”DEN TREDJE MANNEN”, PÅMINDE MIG OM DEN DANSKE PIANISTEN/KOMIKERN VIKTOR BORGE (SE WWW.WIDAGQ.COM)

Alla: Yeah, we love him. He’s great.

ME: Det är en ömtålig balans. Du måste ta musiken på största allvar och den måste hålla högsta klass. Musik är känslor som rör sig från djupaste allvar till uppsluppen humor. Ibland tycker jag humor är underskattat. Victor Borge var konsertpianist men klarade inte av den spända och allvarliga konsertsituationen.

CS: En konsert är som en god måltid eller hur? Det måste vara balans mellan de olika delarna. Det finns delar som måste vara allvarliga. Men alla som spelat en konsert vet hur mycket anspänning och nerver det är. Så när vi rör oss mot slutackordet så behövs det någon form av avspänning. Så vem bryr sig om extranumret är komik. Låt oss ha litet skoj!

HS: Och vi har kul när vi uppträder.

INSTUDERING AV NYA STYCKEN – HUR REPETERAR NI?

CS: Vi lägger mycket tid på att diskutera igenom saker och ting innan vi börjar spela. Tiden är dyrbar och vi bor långt ifrån varandra. Tillsammans har vi sju barn att ta hand om. Inför en konsert som den vi hade igår så går vi igenom

programmet grundligt, ”här måste du titta på mig, här måste du lyssna på...”

HS: Jag har ju hört Chris och Mark repetera med varandra under så många år och de har utvecklat ett speciellt språk som mest består av stön och andra ljud för att få alla bitar på plats. Det är helt annorlunda med kvartetten, här pratar vi med varandra.

ME: Ja, det är ju mer ”kommittémusik” med kvartetten, det är som att ha ett möte. Men du måste prata igenom det hela annars är det meningslöst. Du har inte en aning om vad du ska göra och vad du vill få fram i musiken.

CS: Vi förbereder oss mycket grundligt innan vi träffas så att när vi ses kan vi sätta

”i grunden så är vi inte fyra solister”

Christopher Stell, Helen Sanderson, Mark Ashford och Mark Eden

igång arbetet direkt. Vi jobbar mycket disciplinerat.

HS: Men mot slutet av våra repetitioner har vi ”silly hour” då vi släpper loss.

MA: Det är enklare nu när vi känner varandra jämfört med när man var yngre. Nu kan vi skrika till varandra och vara uppriktiga och behöver inte vara rädda att äventyra vår vänskap.

ME: Du kan inte säga att ”så här kan vi inte göra, så här ska det vara ...” För mig är det viktigare att komma vidare och få något gjort än att det görs på mitt speciella sätt. Jag tror inte jag offrar något av min musikaliska personlighet. Det handlar om att tona ner sitt ego för det gemensammas bästa.

MA: Vi är öppna för förslag och testar massvis med saker innan bitarna faller på plats.

ÄR INTE KVARTETT MER BEGRÄNSANDE ÄN ATT SPELA SOLO ELLER DUO?

HS: Kvartetten är faktiskt mindre av en kompromiss med tanke på att du kan uttrycka så mycket mer, det finns så

många möjligheter i arrangemang och framförande. Som sologitarrist måste du ofta kompromissa och förenkla för att få ihop det hela musikaliskt. Friheten som du har och glädjen i att spela tillsammans i kvartetten är helt otrolig.

MA: Eftersom stämmorna är mycket enklare än i ett solostycke eller en duett så är möjligheterna nästan oändliga och utmaningen är att komma fram till en gemensam idé om hur ett stycke ska spelas.

HS: Det som är intressant med vår kvartett och som skiljer oss från många andra är att i grunden så är vi inte fyra solister. Kammarmusikkänslan är verkligen stark hos oss alla.

CS: Precis som en orkester inte skulle fungera om du hade en orkester med bara solister – bra kammarmusik är att kunna göra sin insats vare sig det handlar om en helnot eller en snabb passage – allting räknas, varenda not är viktig...

ME: Kvartettsspelet har gjort oss till bättre musiker skulle jag vilja påstå, det har förändrat vår duo väldigt mycket.

CS: Jag älskar den här känslan när du spelar i kvartetten – de andra tre får det

jag spelar att låta mycket bättre. Man sitter hemma och övar för sig själv och så träffas man och det låter helt fantastiskt – även väldigt enkla saker.

MEN ÄR DET INTE NÅGON AV ER SOM LEDER KVARTETTEN?

HS: Vi får ibland kommentarer i stil med ”är det inte bättre att det är en som leder och de andra följer?” Men det skulle ju kännas som en diktatur – mycket tråkigt och oinspirerande.

MA: Varför bara en personlighet när du kan få 4 eller 8 för vi är väl alla litet schizofrena...

ME: Alla måste ha utrymme att uttrycka sig på en konsert – det handlar om samspel.

HS: Inför en konsert har vi planerat noga för vi är så inriktade på hela ljudbilden, på klangerna så vi måste lyssna mycket noga på varandra, ha koll på vad som händer och kunna svara.

MA: Allt handlar om att lyssna och veta vad som händer, när du skall leda och när du ska luta dig tillbaka och följa.

” För att utvecklas musikaliskt måste du spela ihop med andra.

MEN FINNS DET INTE LITET KONKURRENS INOM GRUPPEN?

HS: Nej, jag tycker inte konkurrens är rätt ord, jag känner det inte så. För mig är det viktigaste att det är samma kvalitet på mitt spel som på de andras.

CS: Jag är helt inriktad på att göra min bit.

ME: Samma sak för mig, man vill ju inte vara den svaga länken och göra de andra besvikna.

NI HAR AVSKAFFAT PAPPERSNOTER OCH ANVÄNDER IPAD

HS: Det är en revolution!

MA: Vi hade högar med noter som bara växte och var svåra att hålla reda på, det blev som en mur mellan oss.

HS: En vändpunkt var när vi spelade långa stycken. Så många blad och så mycket trassel och prassel. Vi såg det här systemet med ipad för första gången i Los Angeles och tände direkt. Nu skulle jag inte kunna tänka mig att gå tillbaks till papper.

ME: Vi har använt det ungefär ett år.

CS: Så mycket enklare när vi har repetition, bara ta med gitarren och ipaden, all musik finns där.

MAN FÅR INTRYCKET ATT NI KAN STYCKENA UTANTILL

Alla: Ja, många säger så.

CS: Men man måste veta vad man ska göra för skärmen är liten. Vi försöker memorera hela konsertprogrammet men det är svårt att hinna med så ipaden är ett bra stöd.

MA: De som gjort programmet verkar vara musiker.

HS: De förstår att man måste kunna göra ändringar direkt när man sitter och

repeterar, sätta in dynamik, fingersättning och allt det där. Det får inte vara för krångligt.

MA: Man gör en spellista och börjar med det första stycket och vänder blad med fotpedalen så man behöver inte röra skärmen under hela konserten.

(JR: Vi kommer nog få se mer av detta i framtiden och återkomma till ämnet i Gitarr och Luta.)

SOM AVSLUTNING – VAD VILL NI GE FÖR RÅD TILL KVARTETTSPELARE?

HS: Undersök de möjligheter ni har, prova olika saker. Vi har lagt ned mycket tid på att testa även små delar av stycken, lyssna och diskutera vad vi vill uppnå. Ensemble-spel är oerhört givande och något som alla gitarrister bör prova på.

CS: Det gäller särskilt för unga gitarrister. För att utvecklas musikaliskt måste du spela ihop med andra.

TEXT & FOTO: SIMON LINNÉ

Vad vet vi om Bachs lutmusik?

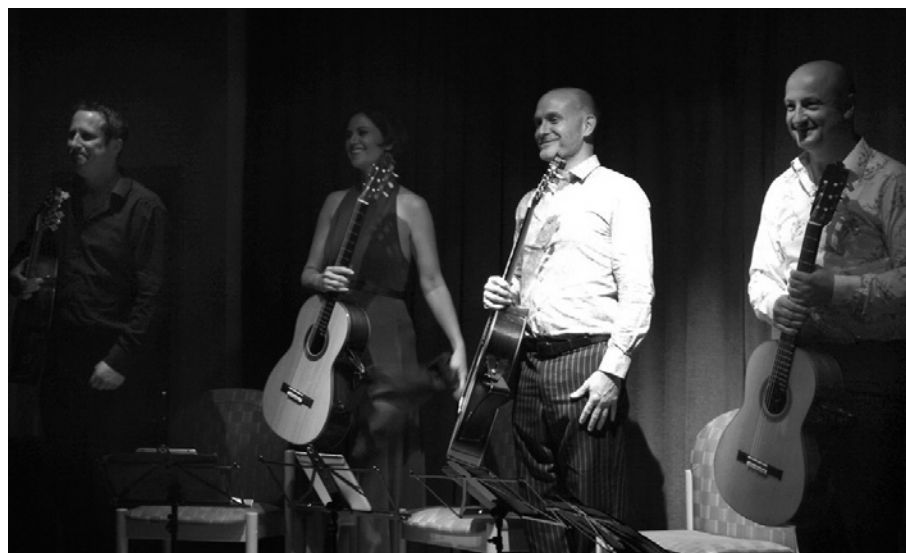
Johann Sebastian Bachs verk för luta är få men ändå utgör de en höjdpunkt i lutrepertoaren. I den klassiska gitarrvärlden intar de en särställning. Medan Bachs kammarmusik och repertoar för klaverinstrument har fått stor uppmärksamhet av musikvetenskapen har verken för luta hamnat i skymundan.

Nigel North undervisar i masterclass

Noter i läsplatta och bläddring med fotplatta.

KÖPES

Akustisk bas, 4-strängad

Stockholms Gitarrensemble
c/o Lars Taxén
tel 0730977864
e-post lars.taxen@gmail.com

Jag stödjer

Svenska Gitarr och Luta Sällskapet
&
Svenskt Gitarrliv

Luthier Lars Jönsson
Bygger och Reparerar Knäppinstrument

Johann Sebastian Bachs verk för luta är få men ändå utgör de en höjdpunkt i lutrepertoaren. I den klassiska gitarrvärlden intar de en särställning. Medan Bachs kammarmusik och repertoar för klaverinstrument har fått stor uppmärksamhet av musikvetenskapen har verken för luta hamnat i skymundan.

Spelade Bach själv luta? Hur god var hans kännedom om instrumentet? Hur många av verken är komponerade för luta? Vilka instrument passar för dessa verk? Hur kan man spela dem på ett stilistiskt passande sätt?

För att diskutera dessa frågor bjöd professor Joachim Held in erfarna musiker och renommierade Bach-forskare till ett symposium i Bremen 11–12 november 2012. Några av lutverken spelades i konserter och det gavs en masterclass med Tilman Hoppstock (professor i gitarr i Darmstadt) och lutenisten Nigel North.

Vad är skrivet för luta?

David Ledbetter gjorde en översikt över kronologin för Bachs lutverk och jämförelser med andra verk av Bach och hans samtida. Genom intressanta analyser belyste han olika faser i Bachs komponerande.

Sju av verken, BWV 995 - 1000 och 1006a anses ofta vara skrivna för luta. Men forskarna är osäkra. Flera föredragshållare ansåg att BWV 996 inte är skrivet för luta. Held ansåg att BWV 997 är tvivelaktigt då det noteras i g-klav istället för c-klav som i de andra verken. Den renommierade Bach-forskaren Hans-Joachim Schultze hävdade att BWV 996 och 1006a var skrivna för "lutverk", ett klaverinstrument med sensträngar som Bach använde.

Spelbara för luta?

Bachs lutverk anses av många vara nästan ospielbara på luta och därför ifrågasätts om de är skrivna för instrumentet. Verken är

skrivna med normal notation och inte i tabulatur typiskt för luta.

För BWV 995 diskuteras om verket borde transponeras. BWV 998 och BWV 999 är spelbara enligt Helds uppfattning. BWV 1006a spelas ofta i F-dur men fungerar bra i originaltonarten (E-dur) med omstämning.

Andreas Schlegel bjöd på en utförlig översikt av instrument i Bachs samtid och utvecklingen fram till dess. BWV 995 är komponerad med 1G som lägsta ton medan en 13-körig barockluta har 1A som lägsta ton. En dåtida transkription oktavrar upp 1G. Men det upplever många som otillfredsställande då 1G är viktigt, framförallt i början av preludiet.

Det leder till teorier att verket borde transponeras till a-moll. Schlegel hänvisade till ett instrument som har 14 körer och därmed även 1G vilket skulle lösa problemet. Det är dock ett väldigt stort instrument. Schlegel hävdade att många

spelar på för små instrument. De mensurer som är vanliga på instrument från den tiden är snarare större än de som vanligtvis används idag.

Michael Freimuth behandlade BWV 996, i e-moll, en ovanlig tonart för lutan. Utförligt forskande ledde honom till ett lutmanuskript från Bachs samtid. Där nämns en omstämning som gör att man kan spela alla toner som de är skrivna. Freimuth avslutade med att mycket övertygande spela verket. Omstämningen leder till en mycket öppnare klang, typisk för barocklutmusik och med ökad tillgänglighet i basregistret.

Greta Haenen gav ett föredrag om Bachs musik för stråkinstrument. Hon visade på många ställen i stråkrepertoaren från Bachs samtid (och tidigare) som är på en virtuos nivå. Det frapperande är att mycket av den musik som visar en jämförbar svårighetsgrad med Bachs verk, framförallt för violin, är komponerad av amatörviolinister.

Så frågan är om detsamma gäller för lutan? Kanske stod dåtidens lutenister på en sådan virtuos nivå att Bachs verk inte ansågs ospelbara.

Teman och tolkningar

Ral Jarchow höll ett föredrag om teman i Bachs lutmusik. Han påvisade teman som förekommer i tidigare verk av andra kompositörer och i Bachs egen musik. Till viss del är några teman bundna till ett definierat spektrum av affekter.

Hoppstock gjorde en utförlig redogörelse för hur olika man kan tolka Bachs skenbart enstämmiga melodik. I BWV 998 finns många harmoniska och tematiska paralleller till koralen och även mellan

de olika satserna. Efter föredraget spelade James Holland en mycket originaltrogen och övertygande bearbetning av verket och Anna Kowalska gav en briljant tolkning av BWV 1006a i F-dur.

Vi fick också höra Held spela BWV 995 på luta varefter Viola de Hoog spelade samma verk på barockcello. Intressant att jämföra tolkningarna och höra mer om Bachs verk för cello som var ett nytt instrument på Bachs tid.

Lutliknande instrument

Pietro Prosser gick in på instrumentgruppen *mandora*. Även här finns ett brett spektrum från stora instrument med mensurer på upp till en meter till mindre, knappt större än en renässansluta. De har olika funktioner framförallt som generalbasinstrument. De stora instrumenten användes som melodiska basinstrument medan de mindre även kunde användas för ackordspel. Intressant är att musiken ibland noterades i normala noter, snarare än tabulatur. Detta är ett område som nu fått mer uppmärksamhet eftersom instrumenten passar mycket bra för generalbasspel (högarock).

Lutan som ensembleinstrument

Tim Crawford tog upp den sångrepertoar från Leipzig som är samtida med Bach. Det finns många sånger där lutinstrument används för ackompanjemang. Mandoran är ett vanligt instrument. Bach skrev vokalverk med obligat luta och här finns mycket att utforska.

Jerzy Zak gjorde en översikt över kamarmusikgenren luttrio och hur den kan ha påverkat Bachs kompositioner. I dess tidiga form utvidgades solostycken vanligtvis med violin och cello som ytterstämmer. En omdiskuterad komposition är BWV 1025 för violin och obligat cembalo. 1992 upptäckte den finska lutenisten Eero Palviainen att cembalostämman var en transkription av en lutsvit av Weiss. Zak påvisade att Bachs version kan ha föregått Weiss lutsvit och att det kan ha skett lån och utbyte mellan verken.

Nigel North

En höjdpunkt var konserten med Nigel North som spelade musik av Bach och Weiss. Konserten var i en mindre sal otillräcklig för den publik som

ville lyssna och med störande ljud från omgivningen. Desto större intryck gjorde det att Nigel inte lät sig störas. Snarare smittade hans lugn och koncentration av sig och vi drogs in i en isolerande sfär där lutan i all sin stillhet fyllde rummet.

Konserten blev utgångspunkten för hans föredrag med svar på frågan varför han inte spelar lutsviterna. Med utgångspunkt från Weiss verk för luta exemplifierade han vad han upplever som ”lutenistiskt” och inte i Bachs verk för luta och vad som känns nödvändigt att anpassa och förändra.

Symposiet avslutades med en öppen diskussion. Held arbetar på att uppnå ett bättre samarbete mellan Bach-forskare och utövare för en eventuell nytugåva av lutverken. Det diskuterades hur man samlar forskningsresultat och gör dem tillgängliga. Här kan lutsällskapen få en viktig roll.

Nigel Norths masterclass var en höjdpunkt. Jag tror att alla som har erfarenhet av att undervisa kan förundras över hur någon på hans nivå som lutenist och lärare lyckas kombinera tydlighet och direkthet med ett enormt tålamod och respekt för varje elev.

Slutsatser

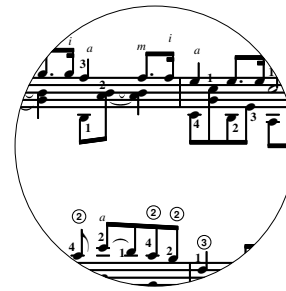
Frågan om hur många av lutverken som är skrivna av Bach hänger i luften och lär fortsätta att diskuteras. Uppfattningen att verken är ospelbara på luta har här ifrågasatts med övertygande demonstrationer och argument.

Vilken vikt har frågan huruvida Bach skrev för luta? Är det fel att säga att det är en lutsvit av Bach man spelar om man inte säkert vet? Men om det är en transkription som gjorts av Bach själv eller andra samtida med Bachs samtycke?

Idag är lutan ett etablerat instrument som inte behöver försvara sin existens genom att hänvisa till att den kanske störste av alla kompositörer, J.S. Bach, skrev verk för luta. Samma sak gäller väl den klassiska gitarren som idag har många skickliga utövare som kan tolka Bachs musik.

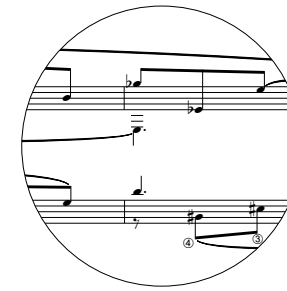
Vill du veta mer, kontakta mig,
simon_linne@hotmail.com

Notkommentarer till Epistel nr 81

Epistel nr 81 ingår i samlingen av Fredmans Epistlar som komponerades på 1790-talet av Carl Michael Bellman. Sången med inledningsorden ”Märk hur vår skugga” beskriver jordfästningen av Grälmakar Löfbergs hustru. Flera svenska artister har tolkat sången, däribland Cornelis Vreeswijk, Fred Åkerström, Joakim Thåström och Sofia Karlsson. Personligen är det här en av mina favoriter bland Bellmans epistlar. Det är med glädje som jag får presentera detta gitarrarrangemang i Gitarr och Lutas tidskrift.

Kenth Dimberg, Uppsala

Inas vaggvisa

Mauro Godoy Villalobos föddes i Santiago de Chile. Han är idag aktiv tonsättare i Stockholm. Mauro började som gitarrist med studier vid musikkonservatoriet ”Civica scuola di musica” i Milano.

Idag är det kompositionen som är den drivande musikaliska kraften. Han har bedrivit studier för tonsättare som Henrik Strindberg, Per Mårtensson och Johan Hammerth.

Förutom att komponera så arbetar Mauro som gitarrlärare på Kulturskolan i Högdalen, södra Stockholm.

Mauros musik har tolkats av såväl soloinstrumentalister som orkestrar. I hans repertoar finns musik för bl.a. sologitarr, stråkkvintett, stråkorkester, blåsorkester, kör och symfoniorkester.

Inas vaggvisa kom till när Mauro höll på med att skriva gitarrkonserten Qualia till Georg Gulyas. Mitt i den skrivande processen behövdes en paus och då föddes stycket. Det uruppfördes i Kungsholmens kyrka 2011 av Georg Gulyas.

Ina var en liten människa som fanns i Mauros liv under en tyvärr alltför kort period.

Inas vaggvisa – förklaringar

Samtliga flageoletter är klingande.

Art.arm = artificiella flageoletter

Takt 12: sista tre åttondelarna kan alternativt spelas på 3:e sträng.

Takt 16: flageoletterna kan alternativt spelas på 1:a och 2:a sträng band XII. (För att inte få så klockliknande klang spela som noterat.) Stycket finns att lyssna på på YouTube, sök på Inas vaggvisa eller skriv in följande länk:

www.youtube.com/watch?v=gzVeBrjIKks

QR kod för Smartphone >>

Fakturerera för giget utan att ha företag!

- ✓ Har du inget företag och behöver få hjälp med att fakturera för giget?
- ✓ Vill du har mer tid över till musiken och slippa sköta bokföring och skattebetalningar?

Då kan du anlita AMA!

Läs mer på ama.se
eller ring oss idag! 042-13 39 08

Även via mobilsurf
ama.mobipage.se

Scanna QR-koden med en QR-readerapp i din mobil så kommer du till oss.

Epistel nr 81

"Märk hur vår skugga..."

C. M. Bellman

Arrangerat för gitarr
Kenth Dimberg, 2012

⑥ = D

6 10 14 18

Inas vaggvisa

för sologitarr

Mauro Godoy-Villalobos
2010

Lento $\text{♩} = 40 \text{ ca.}$

6 10 14 18

Intervju med Mats Andersson

TEXT: ROLF NILSÉN FOTO: CHARLOTTE CARLBERG-BARG

Mats Andersson
ackompanjerar
sångerskan Miriam Aida

Jag träffade Mats Andersson i hans hem på Kirsebergs backar i Malmö en regnig höstdag då det egentligen kändes långt från Brasilien och solen och värmen man förknippar med det landet. Men musiken kan ju också värma en, tänkte jag, eftersom jag hört Mats spela både på skiva och i undervisning på Malmö musikhögskola.

När Mats plockar upp sin 7-strängade gitarr ur etuiet berättar han om en olycka den varit ute för.

- Jag hade en väldigt intensiv spelperiod i våras när jag spelade in en skiva. Jag hade tre dagar på mig och hade arrangerat musiken utifrån den här 7-strängade gitarren. Vi spelade in första dagen och jag hade till råga på allt blivit febrig, så det var inte de bästa förutsättningarna, men det skulle ju göras ändå. När jag kom hem efter första dagen hade jag gitarren lig-gande i fodralet och så hörde jag en smäll. ”Pang!” Oj, tänkte jag och trodde det var någon av barnens böcker som trillade i golvet, eller något liknande. Jag tänkte inte så mycket mer på det. Dagen efter när jag skulle åka iväg till studion tänkte jag att jag skulle stämma gitarren och känna lite på den. Så jag öppnar etuiet och då har hela stallet släppt från locket! Så jag fick ta min sexsträngade gitarr till studion!

DU HAR BARA EN 7-STRÄNGAD GITARR?

- Ja. Men det gick bra ändå i studion. Jag kontaktade gitarrbyggaren Lloyd Gramstad och han fixade stallet samma dag så

jag kunde hämta gitarren på kvällen! Så den tredje dagen kunde jag använda den sjusträngade i studion igen. Och den har fungerat perfekt sedan dess.

DET MÅSTE VARIT ETT RIKTIGT SUPERLIM HAN ANVÄNDE!

- Det var faktiskt så att stallet tog inte med sig något från locket, så det kan ha varit så att det brasilianska limmet kanske inte fungerade så väl efter våra väderförhållanden.

Jag hade en annan sjusträngad gitarr tidigare, men den gjorde jag mig av med när jag fick den här. Jag har ångrat det lite sedan dess, det skulle vara bra att ha en back-up. Så jag har börjat leta lite, men de finns ju inte här. Då måste man ta sig till Brasilien.

Nej, och det här med sjusträngat brasilianskt, det läste jag om för länge sedan i en bok. Men jag har inte på dessa breddgrader kunnat höra det förrän nu på youtubes tid.

- Och nu är det faktiskt så att i den nya generationen gitarrister från Brasilien, där är det väldigt många som spelar sjusträngat. Det känns nästan som om den

fått övertaget över den vanliga sex-strängade. Och det tror jag är mycket på grund av Yamandu Costa, som ju trakterar instrumentet som en sann mästare!

MEN NÄR MAN BÖRJAR SPELA I BRASILIEN, MENAR DU ATT UNGDOMARNA OFTA BÖRJAR SPELA PÅ SJUSTRÄNGAT?

- Ja, absolut!

ÄR DET LIKADANT I HELA LANDET, DET ÄR JU STORT OCH HAR MÅNGA OLIKA REGIONER?

- Sambamusiken har ju sitt ursprung från regionen i och kring Rio de Janeiro. Chormusiken likaså, där det här instrumentet har sin naturliga plats. Men musiken har ju spridit sig och det finns samba och chormusik överallt i Brasilien och även i världen.

HUR KAN MAN PRESENTERA MATS ANDERSSON FÖR DEN STORA GITARRPUBLIKEN, DU HAR VÄL SYSSLAT MED MER ÄN BRASILIANSK MUSIK, ELLER HUR?

- När jag började spela gitarr var jag tretton

år och då var det elgitarr som gällde. Jag hade en kompis som var några år äldre och bättre än mig på det mesta. Han kunde tre ackord på gitarr och där såg jag min chans att bräcka honom genom att lära mig fyra! Och sedan fanns det en kille i kvarteret som hade ett rockband, så det lockade. Jag spelade jazzgitarr när jag gick på Skurups folkhögskola, och även när jag gick på musikhögskolan. Men jag har alltid haft kärlek till den akustiska gitarren vid sidan av.

NÄR DU UTBILDADE DIG PÅ MUSIKHÖGSKOLAN, VILKEN INRIKTNING HADE DU DÅ?

- Min utbildning var till gitarr- och ensemblepedagog inom jazz, men just i samma veva som jag gick ut musikhögskolan så kom jag i kontakt med Miriam Aida, sångerskan som jag än idag spelar med. Vid samma tid hade jag också hört den brasilianske gitarristen Baden Powell som jag blev helt såld på.

VAR DET FÖRSTA GÅNGEN DU LYSSNADE PÅ BRASILIANSK MUSIK?

- Nej det hade jag väl hört lite tidigare, men bara ”jazzigare” varianter av bossa nova som mest hade gått mig förbi.

DU HÖRDE KANSKE INTE GITARREN DÄR?

- Nej inte så mycket, jag visste inte att man kunde göra på det viset som Baden Powell gjorde på sina plattor.

”Baden Powell blev en väldigt stor del av det jag lyssnade på och studerade

”

VAR DU PLEKTRUMGITARRIST PÅ DEN TIDEN?

- Ja, på elgitarr spelade jag ju med plektrum, men jag hade viss skolning på klassisk gitarr från högskolan. När jag hörde Baden Powell så insåg jag att om jag skulle spela den här musiken så kan jag inte göra det med plektrum utan jag var tvungen att använda fingrarna.

DU KÄNDE ATT DU VILLE SATSA PÅ DEN MUSIKEN?

- Ja, det var helt klart! Och det var ju i samma veva som jag och Miriam Aida började få rätt många spelningar och jag

Miriam Aida trio, fr v Ola Bohtzén, Miriam Aida och Mats Andersson. Fotograf: Anders Persson.

HUR HAR DET GÅTT MED KARRIÄREN MED ELGITARREN UNDER TIDEN?

- I takt med att det brasilianska musikintresset växt så har elgitarren fasats ut en del. Den finns fortfarande kvar. Jag använder den numera mestadels när jag jobbar på Malmö Operas olika musikaluppsättningar samt på musikhögskolan.

VAD UNDERVISAR DU I PÅ HÖGSKOLAN?

- Det är lite olika ämnen. Det gångna året har det mest varit klassisk gitarr, men inte klassisk gitarrmusik (på Musikhögskolan i Malmö finns Göran Söllscher, Gunnar Spjuth och Claes Ottelid på klassisk gitarr) så jag håller mig klokast till de brasilianska kompositörerna inom samba och choro, och även brasiliansk ensemble som jag haft under några år. Men också jazzgitarr och ackompanjemang inom olika musikstilar samt metodik.

DÅ BYGGER DU PÅ MED KUNSKAPEN OM DENNA MUSIK?

- Ja, jag hoppas det. Jag har väl haft, om inte en mission, så i alla fall ett brinnande intresse för den här musiken. Och då är det kul att förmedla detta vidare. Och det finns ett stort intresse, men folk känner oftast inte till den brasilianska musiken utanför den mer traditionella bossa novan.

OCH DET FINNS VÄL INTE UNDERVISNING PÅ SÅ MÅNGA ANDRA STÄLLEN I SVERIGE I BRASILIANSK MUSIK?

- Nej, det är lite lustigt. I Örebro finns det genom ett projekt som Hans Balstedt etablerat, ett utbyte med ett universitet i Rio de Janeiro. Nelson Faria, som jag nämnde tidigare, undervisar från och till i Örebro och jag har varit där och träffat honom. Men vad jag vet så är det bara Örebro och hos mig vid Malmö musikhögskola som har detta.

MÄRKER DU OM INTRESSET ÖKAR FÖR DEN BRASILIANSKA GITARRMUSIKEN?

- Ja det märker jag. Det jag märkt tydligt är att många som har den klassiska gitarren som sitt huvudinstrument blir intresserade eftersom de kan behålla sin klassiska spelteknik. Det fina blir att de får möjlighet att spela med andra instrument såsom slagverk m.m. när de ger sig in på

den brasilianska musiktraditionen. Men även andra instrumentgrupper verkar dras till denna livsbejakande musikform.

ÄR DET INTE SÅ ATT GRÄNS-DRAGNINGEN MELLAN KLASSISK MUSIK OCH FOLKMUSIK INTE ÄR SÅ STRIKT I BRASILIEN SOM PÅ MÅNGA ANDRA HÅLL?

- Nej, det kan kanske stämma. Villa-Lobos är ju typexemplet på en klassisk kompositör som skrev influerad av t. ex. chormusiken han hörde i gathörnen. Och jag tror nog att många bra gitarrister i Brasilien spelar både och. Det finns en gitarrist som jag lärt känna som heter Zé Paulo Becker, som är en stor favorit. Han var klassisk gitarrist i grunden och vann priser för sitt gitarrspel med klassisk repertoar tills han en dag började tänka på att ”Jag bor i ett land där det finns en fantastisk gitarrtradition – och det där kan inte jag! Jag måste göra det!” Och nu är han en av de ledande.

NÄR ÅKTE DU FÖRSTA GÅNGEN TILL BRASILIEN?

- Första gången var 2004 och då hade jag redan hunnit lära mig en hel del här hemma med choros, satt ihop lite olika grupper och Miriam och jag hade spelat en hel del. Jag hade en chorokonsert på Hedmanska gården under en Malmöfestival och uttalade titeln på en choro fel inför publiken och en kille i publiken rättade mig. Vi kom att tala efter konserten och han var dansk och spelade sjusträngad gitarr. Jag spelade fortfarande då sex-strängat, men vi började träffas och spela tillsammans. Han berättade att han kände en massa musiker i Brasilien, och vi beslöt oss för att åka dit och spela in en skiva. Vi kallade oss för ”Choro Brasil Scandinavia”. De här musikerna han kände tillhörde toppskiktet bland chormusiker, så det blev ett fantastiskt möte och en vänskap som har hållit i sig sedan dess.

HAR DU LÄRT DIG PORTUGISISKA PÅ VÄGEN?

- Nja, jag försöker. Det går knapphändigt, man kan säga att jag förstår mer än jag talar. Men brasilianarna är de vanligaste människor, det är alltid öppna armar när man kommer dit. Det är ju mina idoler som jag träffar och får sitta och spela med. Det är bara så fantastiskt trevligt. Som t.ex. när jag träffade Zé Paulo och två andra gitarrister och satt och spelade på hans balkong i Rio från nio på kvällen till fyra på natten, och när man blickade ut så såg man Corcovado-berget med Jesusstatyn upplyst högst där uppe, så fick man lust att knipa sig i armen: ”Händer det här verkligen, här och nu?”

Det här är något som jag tycker så mycket om med den här musiken,

Mats med sin sjusträngade gitarr.
Fotograf: Rolf Nilsén

öppenheten och tillgängligheten. Det är något jag tänker på som pedagog också, att jag vill bjuda in dem som är nyfikna och som vill lära sig, att man försöker ta med sig hela traditionen så som jag upplevt den.

DET ÄR VÄL OCKSÅ ETT ANNORLUNDA SÄTT ATT UMGÅS KRING MUSIKEN ÄN VAD VI HAR I SVERIGE?

- Ja, går man på fest eller blir hembjuden så är det vanligt att man har med sig gitarren och spelar. Det är också så chormusikerna säger att de har lärt sig musiken, genom att sitta med de som är äldre, de som kunde. Att umgås genom musiken. Det förväntas inte att man ska spela rätt första gången i den här gehörstraderade musikformen...

NÄR MAN KOMMER DIT DÅ SOM UTLÄNNING, TYCKER DE ATT DET ÄR KUL DÅ NÄR MAN VISAR ATT MAN ÄR INTRESSERAD?

- Jo, det märker man att de gillar. Men de tar sig också tid med de som inte kan. De är väldigt stolta över sin tradition och sin musik.

VAR I BRASILIEN HAR DU VARIT?

- Jag har hitintills bara varit i Rio de Janeiro, nästa resa blir även den till Rio men denna gång tillsammans med Miriam Aida och Ola Bohtzén på slagverk. Efter Rio de Janeiro blir det också ett par dagar i Salvador. Där finns en annan musikstil, som vi alla är intresserade av.

ÄR DET I BRASILIEN SOM DU TAGIT LEKTIONER FÖR ATT LÄRA DIG MUSIKEN?

- Nej, det har inte funkat så för mig i Brasilien. Jag har ju frågat där om jag kan få ta en lektion, men får då svaret ”Nja, men vi kan väl spela lite tillsammans?” Och sedan verkar det fungera på det viset istället. Att man helt enkelt sitter och jammar och på det viset lär sig av varandra.

TACKAR DE NEJ TILL ATT FÅ INKOMST GENOM LEKTIONER?

- Det finns ju de som undervisar på skolor, men jag har tagit kontakt privat med de som jag ser upp till och då har det fungerat så här. Jag försökte få en lektion när jag åkte hem till Luiz Otávio, som skrivit en av de bästa skolorna för sjusträngad gitarr. Men det blev inte mycket till lektion så

som vi här i Sverige är vana vid, han satt och pratade och spelade lite, och sedan jammade vi...

Det är också så att om man tittar på youtube, så finns det enormt mycket lektioner för alla typer av gitarrspel. Men det är i förhållande väldigt få brasilianska gitarrlektioner.

DET VERKAR SOM ATT KOMMERIALISMEN INTE HAR FÖRSTÖRT NÅGOT I DEN HÄR MUSIKTRADITIONEN?

- Nej, chormusiken är ju en liten tradition i sammanhanget, en på många sätt sub-kultur i dagens musiktradition i Brasilien. Men den frodas ändå och attraherar nya musiker och lyssnare världen över.

MEN ÄR DET NÅGON SOM DU VILL FRAMHÅLLA SPECIELLT SOM DU LÄRT DIG MYCKET AV, ÄVEN OM DU INTE TAGIT REGELRÄTTA LEKTIONER AV DEM?

- Ja, det måste jag säga att då är det verkligen den inspiration jag fått från Baden Powell, som jag än idag lyssnar på. Tyvärr hann jag aldrig få se honom spela live... Sedan är det många andra som jag inspireras av, som Guinga, Rogerio Caetano, Mauricio Carrilho, Raphael Rabello m. fl.

NÄR BÖRJADE DU SPELA SJUSTRÄNGAT?

- Få se nu, det måste ha varit 2008. Det dröjde lite för att det var så svårt att få tag i någon sådan gitarr. Jag hade velat ha en under väldigt lång tid. Min danske kompis sålde sin ena när han hade köpt en ny, och då såg jag min chans och köpte den. Det var en Rio-byggd gitarr och jag hade mycket kul med den och bestämde mig för att beställa en nybyggd sjusträngad av

Mats spelar här på en cavaquinho, ett instrument som används i choro-musiken.
Fotograf: Rolf Nilsén

Brasiliens just nu främste gitarrbyggare, Lineu Bravo. Det har varit en ganska stor skillnad att byta till sjusträngat, mer än man kanske tror. Men har man väl börjat och får den här extra dimensionen så väger det upp så mycket annat som man får jobba lite extra med eftersom tekniken blir annorlunda.

HUR STÄMMER MAN DEN SJUNDE STRÄNGEN?

- Det vanliga är att man stämmer den i C, men vissa stämmer också den till ett B. Men för mig brukar det också bero på i vilken tonart man spelar.

I GRUPPEN DU HAR MED MIRIAM, HAR NI MED NÅGON BASIST DÄR?

- Nej, det har vi inte. Det är en trio med slagverk och gitarr och sång. Den brasilianska traditionen är ofta baslös, ofta har man en surdo eller tan-tan trumma som fyller ut i det lägsta basregistret.

ROLLEN FÖR EN SJUSTRÄNGAD GITARRIST, BLIR DEN DÅ BÅDE ATT VARA MELODIINSTRUMENT OCH KOMPINSTRUMENT?

- Ja, och det är en roll jag gillar att ta. Även om den kan vara krävande också. Yamandu Costa säger om den sjusträngade gitarren att det är ett intelligent instrument, det är en hel orkester. Den spelar sig inte i blindo. Men utnyttjar man den rätt så har man alla möjligheter.

HUR LÄNGE HAR MAN SPELAT SJUSTRÄNGAD GITARR I BRASILIEN?

- Från början av 1900-talet, men då som en stålsträngad variant. Denna finns fortfarande men den nylonsträngade är vanligare.

VILKA ÄR DE STORA FIGURERNA I DENNA TRADITION?

- Den kanske historiskt största var Dino Sete Cordas som hade sin storhetstid på femtiotalet tillsammans med Jacob do

” det är ett intelligent instrument, det är en hel orkester ”

Bandolim. Raphael Rabello på 1980-90-talen är en annan gigant på den sjusträngade gitarrhimlen. När man blir riktigt bra i Brasilien på något så är det inte ovanligt att man får smeknamn/artistnamn av sitt instrument: ”Sete Cordas” (Sju Strängar). Eller som ”Jackson do Pandeiro” (som spelar pandeiro, den brasilianska tamburin-liknande trumman). I dagsläget är de tongivande gitarristerna bl. a. Yamandu Costa och Rogerio Caetano.

Choro Brasil Scandinavia, Mats nr 2 från vänster.

OM VI HOPPAR TILLBAKA TILL DIN EGEN KARRIÄR, NÄR KOM SKIVORNA DU SPELAT IN MED MIRIAM?

- Den första, "Meu Brasil", kom 2005, den var inspelad tillsammans med brasilianska musiker, och den första av skivorna med svenska visor på portugisiska kom 2009 och den andra 2011. Och sedan har vi det andra, större bandet "A Bossa Elétrica" som vi gjorde skivor med däremellan.

DU ÄR VÄL DEN ENDA SOM SPELAR SJUSTRÄNGAD GITARR I MALMÖ? HUR MÅNGA FLER FINNS DET I SVERIGE SOM DU KÄNNER TILL?

- Ja, i Malmö är jag nog det. I Stockholm finns det en brasilianare som spelar, Vitor Souza Celestino heter han, även jazzgitar-risten Gustav Lundgren har börjat spela 7-strängat. Det är också några fler på gång. Det är en liten tröskel genom att det är svårt att få tag på 7-strängade gitarrer i Sverige.

VAD FÅR MAN GE FÖR EN 7-STRÄNGAD I BRASILIEN?

- En konsertgitarr som min kostar ca 35.000 kronor, men det finns ju billigare modeller och även fabrikstillverkade 7-strängade.

HAR DU NÅGOT PROJEKT PÅ GÅNG MED EGEN MUSIK?

- Jag har skrivit egen musik som är en blandning mellan mina brasilianska influenser och improviserad musik i största allmänhet. Och jag har en del planer för den här musiken men jag måste bestämma i vilken form jag ska göra musiken, om jag ska åka till Rio för att göra det där eller om jag ska göra det här. Jag har också en tanke på att göra ett undervisningsmaterial i brasiliansk musik så småningom.

Sedan har jag och Miriam Aida trio ett nytt skivprojekt på gång med bara Baden Powells musik, denna gång förstärkt med en stråkkvartett och två träblås i special-arrangemang av Jayme Vignoli från Rio de Janeiro. Detta känns extra kul eftersom allt började med Baden Powell för min del. Och sedan ska vi fortsätta och göra en trioskiva till med visor.

DET VAR ETT KONCEPT SOM GICK HEM?

- Ja, vi fick goda recensioner och det var ett trevligt sätt att få folk att närma sig de brasilianska rytmerna och harmonierna på ett lite oväntat sätt. De känner igen melodierna, men allt är klätt i nya kläder. Det blir, som vi tycker, ett lyckat möte.

Down and out in Sevilla

TEXT: AFRA RUBINO FOTO: ALBERT DAHLIN

Afra Rubino åkte ned till Spanien 2006. Hon åkte först till Granada och sedan vidare till Sevilla året därpå för att studera gitarr på flamencoskolan Christina Hereen. Afra blev kvar i Sevilla i sex år eftersom hon erbjöds att undervisa på skolan när hon gick sitt sista av tre skolår där. Hon summerar här sina intryck av flamencostaden Sevilla och dess invånare.

Ergonomisk gitarrteknik

Psykologi, ergonomi & teknik

- allt du vill veta om gitarrteknik, men aldrig vågat fråga!

Köp dom hos:
AdLibris, Bokus, CDON, Amazon, m.fl

"An exhaustive look at guitar playing, not for anyone wanting short-cuts or a casual ride up Olympus. When one sees the guitar laid out in a volume such as this, one is made aware of just why it is rated as 'the' hardest instrument of all in so many lands. And there is another side of this. To remedy faults in your playing or at least make a start on investigating what may be wrong then a book like this, without a tutor, is invaluable. Recommended."

Neil Smith, Classical Guitar Magazine

Kolla mer på zelmerloow.com!

Sevilla är en otroligt vacker gammal stad. Stadskärnan med sina färgglada hus och kyrkor, omringade av doftande apelsinträd, besitter förmågan att lysa upp det tristaste av anleten.

Här är det svårt att skilja på då och nu, och tidsepokerna tycks närmast smälta samman när man gåendes längs med Calle Calatrava får syn på den legendariska Pastora, flamencons egen Amália Rodrigues, som kommer ut från sitt hus och beger sig mot marknaden på Calle Feria för att köpa potatis och kikärter till *el puchero*.

Lite längre fram stannar hon till och talar med en granne, berättar att hennes bror Tomás, sånggeniet, inte mår så bra. Han vägrar att sjunga för *los señoritos* och hans hälsa och ekonomi är i botten. "Ahi esta", hör du henne utropa, "vive con nosotros, ikväll ska vi kaka *puchero*!"

Plötsligt rycks du ur ditt dagdrömeri när du nästan går in i en förvirrad medelålders kvinna i trängseln på gatan. Men herre gud, tänker du, det är ju Lole Montoya, stackars människa som hon ser ut! Alla vet att svinet till hennes ex-

make och arbetskamrat i den världskända duon *Lole y Manuel*, fysiskt och psykiskt misshandlat henne under deras äktenskap och resultatet vandrar vilset omkring klädd i trasor och tofflor på Alamedan.

Manuel ser inte så mycket bättre ut själv förresten, där han ses varje natt från tre-tiden ända fram till gryningen på tavernan *El Mantoncillo*, hög som en skorsten på kokain och sjungandes obegripliga verser *por bulerías* framför en skara *aficionados* som inte vet ifall de ska skratta eller gråta.

Ingenting förändras med tiden. Då som nu lever många geniala artister i sina gravar som de själva och samhället så vänligt hjälpt till att gräva.

Kanske är det sant som en välkänd livmedikus en gång sa i sin bok om ett hus på Capri, att det är de mest intelligenta varelserna som är lättast att manipulera.

Sinnesslött folk vandrar lugnt sin kos,

närmast oemottagliga för yttre påverkan, medan intelligenta, viljestarka personer som tror sig orubbliga är de som åker dit. Precis som djur.

En hund kan de närmast manipulera till vilket sjukt beteende som helst, det kallas att "träna" hunden. Kamphundar och kapplöpningshundar hade nog gärna stannat hemma ifall de inte levt under fullkomlig manipulation.

På så vis lider många artister i Spanien.

Kritik och samhällsstruktur i skuggan av en motsägelsefull spansk version av jantelagen driver massor med kreativitet in i galenskap

och "tränar" dem i att leva under miserabla förhållanden.

Vilket märkligt land! Vilket märkligt folk! Sevillanare...

De låtsas leva i en högbarockens huvudstad, när Sevilla i själva verket vet lika lite om barock som en fisk om båtar.

” Det är ljuvligt att leva i en så pass ”trångsynt” stad som Sevilla när du är intresserad av stadens egen kultur.

De speglar sig i städer som Salzburg. De vänder ryggen mot sin hamn och de gamla hamnkvarteren. I stället för att se kalla fakta i ögonen och acceptera att de är arvtagare till sjömän och handlare, banditer, pirater och fattigfolk så lever de i föreställningen att de är själve El Rey, Konungens, utvalda folk.

Los predilectos! Vanliga hus betraktas som ståtliga palats och deras små kyrkor som om de kunde liknas vid Peterskyrkan. Ja till och med invånarna i Rom, som avundas av hela världen när det kommer till historia, konst och kultur, har mer självdistans än sevillanarna.

Deras katedral är i grunden en omvandlad muslimsk moské och den i Córdoba är ändå mycket större så det är egentligen inte mycket att skryta med ur ett katolskt stormaktsperspektiv!

Men levande bevis kommer med dyrbara små anekdoter som kan ge en inblick i hur det egentligen kan ha sett ut för inte så länge sedan...

Paco Taranto är en av Sevillas mest kända flamencosångare och i ett samtal med honom berättade han om sin barndom i det fattiga kvarteret vid hamnen, Triana.

Varje morgon brukade han gå med sin mor genom de illaluktande gränderna i sitt kvarter ned till hamnen för att vid de nyinkomna fartygen hämta sjömännens kläder som modern tvättade för en billig peng. Och ibland fick han komma ombord och smaka på torkad fisk som sjömännen

hade i proviantförrådet. Det var lyx!

Sevillanarna har vänt ryggen åt sin flod och därmed också mot sin öppna, välkomnande hamnmentalitet och immigrationen som i så hög grad har format flamencon.

Ja, för vad vore egentligen flamencon, som den ser ut idag, om inte sjöfart och handel slussat förbi och lockat mängder med folk från olika kulturer? Om inte utländsk investering varit motorn i regionens ekonomi? Utan slavhandeln? Gruvorna? Vinet? Om inte engelsmän och fransoser funnits?

Pengar är alltså folkinvandring. Invandring är kulturkrock. Kulturkrock är nytänkande och nytänkande ger nyskapande som i bästa fall genererar publik. Publik är pengar.

Låt oss därför en gång för alla sluta prata om *duende* och börja tala om sanning. Det finns inget mer mystiskt över flamencon, så som vi uppfattar den idag, än att det är en musikgenre som under kommersiella omständigheter har utvecklats till den fantastiska musik vi känner till idag, precis som Motown eller opera.

Ingen skulle ju någonsin motsätta sig att opera skrevs för, och var menad att få en stor publik att häpna på teatrar. Samtidigt vet vi att *belcanto* har nära släktband med den italienska folkliga sångtraditionen. Men ingen skulle ju påstå att operan föddes i grottor och i familjens intimitet vid eldstaden. Däremot kanhända att många som bodde i grottor (jodå, det boddes i

grottor i Italien också!) sjöng och imiterade den musik som stod på dagordningen och visst kan det hända att mycket operamusik inspirerats av folkliga melodier.

I detta fall är det ju faktiskt ägget som kommer först, inte hönan. Likaså är soul de svartas musik. Men utan Motown som kommersialiserade den hade vi kanske aldrig fått en Michael Jackson.

Hönan är alltså resultatet av årtionden av kommersialisering. Och *duende* har väl Miles Davis också, eller? Förresten så är vårt ord tomte besläktat med spanskans *duende*. Så hur blir det då? Att ha *duende* är det som att ha tomtar? Var då, på loftet kanske?

Sevilla är en nyrik stad. Hon har vänt ryggen åt sin syster Granada i årtionden. Varför? Är det därför att hon vet att Granada i mycket större utsträckning än hon själv har anor av kungar och palats?

Har hon fått hybris för att hennes kultur, tjuren och flamencon, numera internationellt representerar hela landets kultur? Är det förklaringen till varför hon så öppen hjärtigt och generationsöverskridande omfamnar tanken att vara spansk, *ser español*, som något ärofyllt och värt att vara stolt över? Trots att Spanien genom tiderna har betett sig allt annat än ärofullt ute i vida världen och att landets historia inte är något att vara stolt över som medborgare.

Detta i en tid då många av Spaniens andra stora städer, som Barcelona eller Bilbao, kämpar för självständighet från

den spanska kronan. Men inte Sevilla, konungens *predilectos*.

Är det därför det är så svårt att som inflyttad på riktigt komma in i den här staden och är det kanske därför som det

finns så ytterst lite intresse för allt som kommer utifrån? Vilken motsägelse. Historiskt sett.

Men utifrån kom jag och in slussades jag. Kanske var det ”flyt”, som det heter. Utan att egentligen ha planerat något alls blev jag verksam

i ett av världens mest mansdominerade yrken (i en artikel i DN, ”Ensam dam”, från 2008 om kvinnor i schackspel som jag läste häromdagen förstod jag att det faktiskt kan vara värre!) och jobbade både som frilans och som lärare.

Det är ljuvligt att leva i en så pass ”trångsynt” stad som Sevilla när du är intresserad av stadens egen kultur. Chanserna att få väldigt mycket av den kulturen är ju väldigt höga i och med avsaknaden av utländsk kultur. Så nu efter att jag levt där i nästan sex år förstår jag att jag inte kunde hamnat på en bättre plats.

Gitarr, gitarr och gitarr (och inte elgitarr) är det enda man pratar om och det enda man ser och spelar. Man känner sig som Joakim von Anka i sin pengabinge och det är lätt att det stiger en fullkomligt åt huvudet.

Ett tag förstod jag inte varför inte alla gitarrister i hela världen spelade spansk gitarr, hur kunde man spela något annat?

Jag minns hur jag på skolan undervisade gitarrklasser bestående av enbart män på morgon- och kvällskurser. De som kom på morgonen var unga killar, spanska och internationella studenter, som pluggade heltid och skulle få diplom och därför var ytterst seriösa.

På kvällarna två gånger i veckan kom en brokig skara sevillanare i alla åldrar som spelat gitarr hela livet på hobbynivå och var ute efter ny kunskap och inspiration. Det var den bästa klassen, den var så äkta.

Där satt folk som växt upp med flamenco och i flamencons ”riktiga” habitatt och frossade i att kunna släppa jobb och problem och bara tänka på flamenco i ett par timmar varje tisdag och torsdag eftermiddag.

Ingenting gick upp emot att lyssna på när gamle Pepe spelade på sin Ramirez så att himlarna sjöng! Ta mig fan, gitarren var ju minst från 60-talet men såg ut som nygjord och klingade som om den skapats

kompa *por Tientos!* Vi tittade förstummat på varandra och ingen hade lust att spela efteråt.

Vad gjorde han på mina lektioner egentligen? En nästan pensionerad militär, i ett land där detta att jobba för krigsmakten fortfarande är mycket laddat, en

man som strejkade med arbetarna

så fort han fick chansen och som fick gitarren att förstå sitt *raison d'être*...

Det är något alldeles magiskt med att vara helt omgiven av en enbart gitarrintresserad värld, i instrumentväg vill säga. I Sevilla är det inte bara inom yrket det är insnöat utan även bland stora skaror av medborgarna. Alla har någon slags åsikt och någon slags relation till instrumentet och musiken.

Träffar du en människa som är fullkomligt ointresserad så kan du ge dig fan på att denne har en mamma eller pappa eller släkting som är *aficionado*. Ibland tänker jag att det måste vara ungefär så med jazzen i New Orleans.

Mina är i Sevilla har vart otroligt lärorika men det faktum att jag tjänade mellan 300–600 euro i månaden för ett mer eller mindre fulltidsjobb på skolan, och att 90% av alla spelningar utförda under fyra års tid betalades svart, borde göra folk avtända på att vilja ta efter.

Lägger jag sedan till att de flesta ungdomar i Spanien (och där anses man vara ”ungdom” upp till ca 40 års ålder,

man bor kvar hos föräldrarna, skaffar inte barn o.s.v.) oavsett yrkesgrupp lever på liknande villkor borde lusten bli ungefär lika med noll.

Sevilla är hårt drabbat av *la crisis* och flamencon i sitt eget högsäte lider. Jag minns när jag flyttade dit 2007, före Lehman Brothers. Då gick jag och såg mina lärare spela på teatrar och festivaler var och varannan dag. Ser jag dem en gång om året nu är det en lyckträff och det är inte för att jag är så himla upptagen. Festivaler har lagts ner, många konsertprogram för flamenco finns inte längre, nämnder och föreningar som företrädde flamencon håller på att läggas ned och det tar över ett halvår att få betalt för en konsert som går via kommunen eller landstinget. Det finns inga pengar.

Sevilla är dessutom en stad där man får de allra märkligaste förklaringar till varför kvinnor inte spelar gitarr. De vill inte spela bort nagellacket! säger de nöjt med en min som om de uppträckt Amerika.

En annan tittar medlidsamt på dig när du går förbi och undrar ifall du inte behöver hjälp med att bära den ”tunga gitarren”.

Han tillhör snillena eftersom majoriteten tar för givet att det är en cello du går omkring och bär på.

En kvinna, som var mycket *aficionada* och god vän med en av mina lärare på skolan, sa rätt och slätt, efter att jag förklarat att jag var gitarrist (hon trodde så klart att jag dansade eller sjöng), att jag borde klippa av mig håret och sätta

på mig en penis. Hon skämtade inte.

Själve Rafael Cañizares (som jag blev mottagen som elev hos i år, och till och med fick komma och bo hemma

” Sevilla är dessutom en stad där man får de allra märkligaste förklaringar till varför kvinnor inte spelar gitarr. De vill inte spela bort nagellacket! ”

hos honom och hans fru i *El Vendrell* utanför Barcelona) började med enbart uppmuntranden och kunde dessutom se positiva aspekter i att vara kvinna, alltså ”speciell”, i ett ganska homogent och extremt mansdominerat yrke.

Men när han fick reda på att jag flyttat från min mamma och att hon bodde i Sverige ”ensam”, och när hans egen fru började tycka synd om både mig och min mamma (!) utan att jag gett något som helst underlag för detta, så tittade han bekymrat på mig och undrade hur det skulle gå när jag blev gravid... En kvinna har ju andra måsten i livet.

Min berättelse kokar ned till en stor röra av intryck. Början beskriver staden, folket, artisterna, historien, politiken, och ungefär halvvägs går det över till en skildring av personliga erfarenheter, jobbet på skolan och det sociala livet.

Det slår mig att den ganska precis följer samma mönster som min egen vandring genom Sevilla och flamencon som varat i över sju år.

Det som började som en upptäcktsresa genom kulturen och staden förvandlades efter hand till en introvert granskning av de egna erfarenheterna och den egna hållningen till flamencon, den egna

hållningen till Sevilla. För eftersom Sevilla i så stor utsträckning är flamenco, flamenco är Sevilla, blir det svårt att prata om det ena utan att nämna det andra och egentligen är de synonymer genom hela artikeln.

Det är klart att jag hade kunnat name-droppa och skriva en lång utläggning om alla stora gitarrister jag träffat och alla dansare och sångare jag beundrar och alla jobb jag genomfört och jag hade kunnat göra en turistguide över flamenco-Sevilla. Men jag skiljer inte längre på den stora kärleken jag hade till detta i början och alla kontraster jag stött på under de senaste åren.

Jag vet bara att Sevilla fortsätter att vara en otroligt vacker gammal stad och den lyser upp mitt anlete varenda gång jag vandrar igenom stadskärnan, hur fundersam jag än kan vara över hur allting ter sig.

Om alla städer hade en plats som Alamedan, med sina historier om gudabenådade artister, sina vatteninstallationer och sina springande hundar, lekande barn och slumrande alkoholister, skulle världen säkert vara en mycket lugnare plats.

Ordlista

Fundación Christina Hereen: Den största av flamencoskolorna i Sevilla

Pastora: Pastor Pavón (1890–1969), “La niña de los Peines” (Flickan med kammarna). Flamencons största sångerska genom tiderna.

Tomás: Tomás Pavón (1893–1952), bror till Pastora Pavón. En av historiens största flamencosångare.

Puchero: Gryta med bl. a. kikärter, potatis, rotfrukter och kött efter tillgång.

Lole y Manuel: Flamencoartistduo som under 70- och 80-talen blev mycket populära med en blandning av flamenco, poesi och popinfluenser. Duon bestod av Lole Montoya och Manuel Molina. Efter skilsmässan har båda utgivit skivor som soloartister och dottern Alba Molina har också en karriär som sångerska.

Alamedan: Alameda de Hercules, ett promenadstråk i centrala Sevilla där många flamencos bodde i gamla tider.

El Mantoncillo: En av Sevilla-stadsdelen Trianas flamencobarer med mest atmosfär.

señoritos: De “fina herrarna” med pengar som ofta betalade för att få höra flamenco i intima sammanhang.

aficionados: Flamencoentusiast, älskare av flamenco.

Los predilectos: Gunstlingarna, kungens favoriter.

Paco Taranto: Legendarisk flamencosångare (f. 1940) från Sevilla. Turnerade under många år tillsammans med sångaren Pepe Pinto, gift med Pastora Pavón.

duende: Flamencons mystiska begrepp, översätts ibland som ett övernaturligt väsen, ibland som den inspiration som behövs för att flamencon ska nå höga höjder.

la crisis: Spanien befinner sig i en djup ekonomisk kris som påverkar alla, men särskilt samhällets svagare. Flamencon har tagit stryk när budgeten för kultur minskas.

Triana: Stadsdel i Sevilla som historiskt sett omfattade bland annat de zigeniska kvarteren. När stadsdelen till viss del renoverades på 70- och 80-talen tvingades många zigenare flytta till nybyggda förorter.

Rafael Cañizares: Flamencogitarrist (f. 1957), bror till den ännu mer kända flamencogitarristen Juan Manuel Canizares. Vinnare av “El Bordón Minero” 1993, en av flamencogitarrens finaste utmärkelser.

Antonio Rey Camino Al Alma

EMI 5099998409426

Antonio Reys tredje solo-CD är släppt bara två år efter den fantastiska “Colores del fuego” som etablerade honom långt upp i toppen av hierarkin bland flamencogitarrister. Det är svårt att följa upp en så helgjuten skiva som “Colores...” men Antonio har ett stort förråd av vackra melodier (säkert en följd av att han under många år gjort musiken till en rad dansföreställningar). Man kan nu också börja urskilja Antonio Reys “sello” (hans stämpel, egna uttryck): en närmast explosiv, accelererande och samtidigt känslig fraserings som fångar mycket av flamencons frenesi. Parar man detta med en känsla för att komponera uttrycksfulla melodilinjer så blir det som hos Antonio Rey en stark musik som kommer ut. Frågar man sig om en flamencogitarrist måste spela snabbt, om det är ett självändamål – då ska man lyssna på Antonio Rey för att förstå hur vackert det kan bli när tekniken används i konstens tjänst! Det är också härligt att höra Antonio Rey hylla nyligen bortgångne gitarrlegenden Moraito tillsammans med en rad flamencos i “Al tio Morao”. Där imiterar han Moraitos bulerías-stil med en skön känsla.

ROLF NILSÉN

Vicente Amigo Tierra

Sony 88765435312

Vicente Amigos nya skiva är inte producerad i Spanien, han har sökt nya vägar och nya samarbeten för detta projekt. På skivkonvolutet förklarar han sin inställning med att musiken förenar människor över gränserna. Flamencon har genom åren fusionerat med många olika musiktraditioner, men jag tror det är första gången jag hör ett flamenco-keltiskt sound. Bitvis känns det som att Vicente Amigo lyckas visa på denna möjlighet, men på det stora hela handlar det ändå om Amigos förmåga att skapa sångbara melodier för sin gitarr. Flamencon är den stora ingrediensen, om än lite utspädd här och var. Men på titelspåret skiner gitarren med fraseringar som med Amigos sedvanliga, till synes ansträngningslösa, och otroligt romantiska tonspråk, gör musiken till en stor njutning. Vicente Amigo är troligen, genom denna skiva, den av dagens autentiska flamencogitarrister som är mest universellt tillgänglig.

ROLF NILSÉN

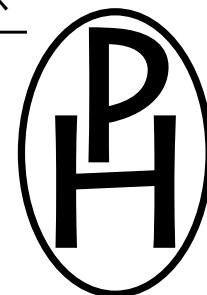
PER HALLGREN

GUITARMAKER

MOBIL: +46(0)733-130599

VÄLKOMMEN TILL MIN HEMSIDA:

www.hallgenguitars.com

Nils-Eric Sparf & David Härenstam

J.S. Bach Violin Sonatas

Proprius PRCD2056

Sparf och Härenstam har fungerat som duo i olika musikaliska sammanhang under en tioårsperiod, men detta får nog anses vara det mest ambitiösa projekt de arbetat med. De fem sonater de presenterar här är inte Bachs mest kända: BWV 1023 i e-moll, BWV 1021 i G-dur, BWV 1020 i a-moll, BWV 1022 i F-dur och BWV 1033 i C-dur. Men med kombinationen barockviolin och gitarr har duon Sparf/Härenstam givit dem ett välförtjänt fokus. David Härenstam har lagt ner ett stort arbete på att planera gitarrackompanjemanget. Det är en stor skillnad mellan cembalo och gitarr, och detta frigör på ett vis musiken från plikten för musikerna att vara historiskt korrekta. Ändå har Sparf och Härenstam diskuterat och provat sig fram länge innan de gick in i skivstudion. Resultatet blev en kompromiss styrd av öronen: Sparf valde barockviolin framför violin och gitarren stämdes ned för att uppnå en ton som bättre kunde matcha barockviolinens register. För min del fastnar

jag i lyssnandet särskilt för a-mollsonaten där adagiot visar på en otroligt känslig nerv i samspelen. Jag har tidigare varit lite tveksam till kombinationen violin-gitarr av det skälet att jag ansett att gitarren klangmässigt hamnar i så stort underläge. Men nu kapitulerar jag: i sonaterna är rollfördelningen så tydlig att det känns helgjuter med denna kombination, åtminstone när duon är så samspelt som Sparf och Härenstam. Deras arbete med att finna en formula för att framföra sonaterna på barockviolin och gitarr har lönat sig väl. Denna inspelning kommer att snurra mycket i spelaren och kanske visa vägen framåt för en möjlig instrumentering även i andra projekt kring Bachs musik. I så fall kan man utan tvekan säga att vad Sparf och Härenstam gjort är ett pionjärbete.

ROLF NILSÉN

Duo Olsson & Sederholm

Gitarrens revansch
Musik runt ett sekelskifte
Origo Records

Håkan Olsson och Magnus Sederholm har en gitarrduo ihop och nu är deras första CD utkommen. Duon har valt att presentera musik från sekelskiftet 1900 men från olika hörn av världen, ett nytt och fräscht grepp. Då kan man på samma skiva få höra samtida jazz, ragtime, klassisk och brasiliansk gitarmusik. Detta gör att man ofrånkomligen reflekterar över om det kanske var en gitarmusikens guldålder. En reservation kommer naturligt: styckena på skivan av Nazareth, Joplin, Debussy och Fauré är skrivna för piano och arrangerade för gitarr. Men med Olsson & Sederholms perspektiv är det helt rätt att peka på hur gitarren fick en revansch vid sekelskiftet och återtog en position som populärt instrument i många kretsar. Och mycket av musiken duon spelar på CD:n låter både bättre och oftare på gitarr än på piano. När jag lyssnar på Olsson & Sederholm kan jag instämma i citatet från Chopin att “inget är så vackert som en gitarr, ska då möjligen vara två”. Duon är mycket samspelt och deras styrka ligger i detta och i de fina arrangemangen – samt i repertoarvalet som är mycket tankeväckande. Mitt favoritspår på skivan är choron “Flor amorosa” av Joaquim António da Silva Callado, men här finns också mycket annat att njuta av.

ROLF NILSÉN

Haga Duo

Footprints

Haga Musikproduktion
HMCD001

Haga Duo består av äkta paret Sareidah Hildebrand och Joakim Lundström med flöjt respektive gitarr som instrument. Duon gör här skivdebut efter att ha arbetat tillsammans i duoform sedan 2010. De har till repertoaren på skivan valt kompositioner som präglar deras musikerliv, jag undrar om det är en slump att det kommit att bli musik som hämtar inspiration från olika typer av folkmusik? Allt från Astor Piazzollas moderna klassiker “Histoire du Tango” över Robert Beasers “Mountain songs” och Ravi Shankars “Laube enchantée” till Gunnar Hahns “Variationer över Ådalsvisan”. Haga Duo intresserar sig för musikens förvandling från folklig musik till konstmusik, för de avtryck som kompositörerna och musikerna sätter i traditionen när denna omvandling sker. Kanske är det naturligt att ett äkta musikerpar får en förmåga till samspel som går utöver det vanliga, men Haga Duo har en naturlig närhet sinsemellan som är föredömlig. Bäst hör man det i Beasers “Mountain songs” där dynamiken tidvis är stor och krävande liksom temposkiftningarna.

ROLF NILSÉN

Samuel Diz: Guitarra Clasica Galega

Ouvirmos

VR0204

Den spanske gitarristen Samuel Diz har valt att på denna CD samla verk av kompositörer från sin egen provins i Spanien, Galicien. Det har blivit 11 namn i denna inventering av fyra generationer kompositörer med anknytning till provinsen, och den mest bekanta är säkerligen Frederic Mompou som är representerad med sin "Suite Compostelana", skriven 1962 till Andrés Segovia. Den galiciska musiktraditionen började söka efter sin identitet under andra halvan av 1800-talet. Även om vissa andra provinser i Spanien har en starkare särprägel och självständighetssträvan, så finns en tydlig egen kulturell identitet även i Galicien. Kompositörerna på skivan tillhör alla generationer verksamma under 1900-talet, och några av dem är uttryckligen påverkade av både Tárrega, Pedrell och de Falla å ena sidan, men även av den galiciska folkmusiken å andra sidan. Förutom Mompous svit är de flesta övriga kompositörer representerade med endast relativt korta stycken, förutom José Fernández Vide med kompositionen "Violetas". Detta är en känslig, dynamisk och uppbruten vals som borde spelas oftare och för mig blir den höjdpunkten på skivan. Jag uppskattar mycket Samuel Diz för denna inspelning som tillvaratar en tradition med gitarrkompositioner som i en del fall inte fått så mycket uppmärksamhet som de förtjänar. Diz spel är genom hela skivan klart och känsligt och han förmår locka fram de fina melodiska nyanserna samtidigt som hans gitarr stundtals kan låta lika starkt som en hel orkester.

ROLF NILSÉN

GuitArtQuartet Gismontiana

GHA 126.067

GuitArtQuartet består av Lucio Matarazzo, Oscar Bellomo, Gianvito Pulzone och Gianluca Allocca. Kvartetten har ett starkt band till Leo Brouwer vars verk de turnerat med i olika omgångar. Här har repertoaren indirekt utökats med en annan kompositör genom att Leo Brouwer tagit utgångspunkt i brasilianaren Egberto Gismontis musik för att ge dem en musikalisk "kommentar" samtidigt som musiken arrangerats (av Matarazzo) för gitarrkvartett. Fyra stycken på skivan har kompositioner av Gismonti som bas. Därutöver har Brouwer skrivit en "Cadenza sobre Gismonti" och fyra andra kompositioner av Brouwer har också fått plats på inspelningen. Skivan börjar med Brouwers Toccata som är som en explosion där tonerna studsar mellan gitarrerna (och högtalarna i inspelningen) med en otrolig intensitet. Gismontis musik har (av Gismonti själv) framförts i olika sättningar tidigare, det blir då en utmaning att hitta en fräsch ingång och balans. Men detta gör kvartetten på ett utsökt vis när de möter Gismontis frenesi och rytm med Brouwers klangrikedom. Skivan är en mycket nyansrik upplevelse med utsökt kvartettspel, vackra melodier och starka musikaliska utspel från både Gismonti och Brouwer. Det blir på sina ställen ett test på vad en gitarrkvartett kan förmedla utan att spela sönder sina gitarrer!

ROLF NILSÉN

G I T A R R B Y G G A R E

*Johannes
Kitselis*

*Bygger
och reparerar
gitarrer*

KITSELISGUITARS.COM
johannes@kitselisguitars.com
TEL 073-500 90 69
VÄLLINGBY – STOCKHOLM

Ralf Sandberg & Torhild Winnberg

Evert Taube 1–3, Visor för gitarr & sång
Gehrmans Musikförlag

Evert Taubes visor är ju en oerhört viktig del av det svenska visarvet, man märker hur många av hans mest kända sånger som är allmänt bekanta vid t. ex. midsommarfester och liknande tillställningar. Det är naturligt att visorna med jämna mellanrum ges ut i nya utgåvor där det ibland har skett förskjutningar i hur man väljer att fokusera arrangemangen.

Nu har Ralf Sandberg och Torhild Winnberg samlat ett sextiototal av de mest älskade visorna i tre häften och bearbetat arrangemangen för sång och gitarr. Taube skrev ju många fler visor än dessa, på 50-talet gav han ut 138 sånger när han samlade sin produktion fram till dess (det tillkom ju sånger ända in på 70-talet så det sammanlagda antalet är betydligt högre). Men trots att Sandberg & Winnberg inte riktigt redogör för riktlinjerna i urvalet så tycker jag det verkar vara ett rimligt urval, även om jag undrar om det är en eftergift åt den politiska korrektheten som gjort att inte "Flickan i Havanna" kom med?

Taubes visor har arrangerats tidigare av sådana framstående namn som Lillebror Söderlundh, Ulf Björlin och Olle Adolphson m. fl. Sandberg & Winnberg försöker erbjuda det bästa från olika världar samtidigt som de vill få arr:en att kännas fräscha. För varje sång finns en textkommentar som redogör lite för visans tillkomst och vad som fått styra arrangemanget. Dessa kommentarer har placerats sist i varje häfte, själv hade jag nog placerat dem i anslutning till den aktuella visan - men det är kanske en smaksak.

Viktigare är det faktum att Sandberg & Winnberg erbjuder gitarristen många möjligheter eftersom man får melodistämma, ackordanalys och gitarrackompanjemang i både notskrift och tabulatur. Till 25 av de utvalda visorna får man också ett gitarrsolo som man kan variera med sång och ackompanjemang. Därigenom kan man utveckla spelandet av dessa 25 visor och bygga ett framförande efter smak och förmåga. Tyvärr är det alltså inte

alla visorna som har ett gitarrsolo, och jag tycker också att man valt en hel del av de mindre kända sångerna att skriva solon till.

Men nu har jag letat brister färdigt! Samlingen är mycket generös med valmöjligheter för gitarristen att leta efter sin nivå att spela sångerna och ackompanjemangen är också mycket varierade och balanserar mellan tradition och förnyelse på ett klokt sätt. Det är en Taube-samling som ligger väl i tiden för dagens gitarrister, förhoppningsvis kan en ny generation med dess hjälp upptäcka denna visskatt.

ROLF NILSÉN

GOTTFRID JOHANSSON
MUSIKINSTRUMENTHANDEL AB

Etabl. 1888

Tunnelbanehallen Hötorget Stockholm
Tel. 08-20 21 21
www.gottfridjohansson.se

Máximo Diego Pujol Tango Errante.

Edition Orphée 2011

Máximo Diego Pujol är ett välkänt namn bland gitarrister idag både som gitarrist och, säkert främst, som kompositör. Jag har alltid tyckt att det är svårt att inte gilla hans härliga musik och spel. Med en fot lätt i den europeiska konstmusiken och den andra, betydligt tyngre, i den argentinska folkmusiken skriver han musik som passar gitarrspelare ypperligt och som ofta klingar stort och lätt med hjälp av mycket öppna strängar. Denna lilla Tango Errante är inget undantag och det kan säkert vara ett stycke för den unga studenten att ta till sitt hjärta. Jag är säker på att det funnits perioder i mitt liv när jag hade älskat att spela detta stycke. Tekniskt kräver det nästan ingenting av sin utövare men å andra sidan krävs desto mer av interpreten när det gäller att skapa och bygga upp och dra in lyssnaren. Och visst inbjuder Máximo till det, på ett kul sätt, med alla givna tangoklichéer som står till buds.

Problemet kan möjligen vara, som så ofta med denna typ av stycken, att man tycker sig ha hört det väldigt många gånger förut. Kompositören kan givetvis sitt hantverk utan och innan, och det är möjligt att jag missar något, men för mig känns det som att han här bara skrivit ”ännu en tango” när han fått några timmar över och det är ju inget fel i det! För gitarristen som däremot söker stycket som ska förändra världen tycker jag ändå man kan säga, och jag hoppas inte Máximo blir allt för arg på mig nu, detta är inte det.

DAVID HÄRENSTAM

Giorgio Mirto Villa 31.

Ut Orphéus 2013

Om Villa-Lobos och Dyens fick ett barn som i sin tur fick för sig att ägna livet åt italiensk musikhistoria så skulle det antagligen låta precis som Giorgio Mirtos stycke *Villa 31*. Bättre kan det ju inte bli tänker ni kanske nu, och det är verkligen ett kul stycke musik som någonstans finner sitt eget språk i skuggan av sina föräldrar. Med detta inte sagt att det skulle

vara någon form av cirkusmusik (jag har all respekt i världen för Villa-Lobos och Dyens). Tvärtom är musiken i *Villa 31* olycksbådande och full av spänning och dessutom rätt lurig att spela, trots att det utan tvekan är skrivet så idiomatiskt för gitarren som tänkas kan.

Om man tar sig hela 250 mil söderut från Villa-Lobos Rio de Janeiro kommer man till den slitna förorten Villa 31 strax utanför Buenos Aires som alltså har gett sin inspiration åt detta stycke. Mötet med denna ”barrio” har Mirto själv beskrivit för mig på följande vis: ”was completely fascinated by this place. From the contradictions and from its sad history. But it is a place that has both hard life and colors.”

Stycket är i en sats men med tre tydliga delar (snabb-långsam-snabb) där jag tycker att den långsamma delen är rätt underbar, omringad som den är av de andra satsernas snabba sextondelar och flygande trioler.

Kompositören själv är en fantastisk gitarrist som gett ut en rad fina skivor för skivbolaget Gendai Guitar såväl som att han skrivit mängder med bra gitarrmusik. Jag hoppas att detta helt nyskrivna stycke tas upp på repertoaren av många gitarrister!

DAVID HÄRENSTAM

Giorgio Signorile 4 Pieces for Guitar 2012; Alpina 2012; Travelling Guitar 2012.

Ut Orpheus

Giorgio Signorile är en italiensk gitarrist, lärare och kompositör som hyllar det enkla, raka uttrycket. Det är en väldigt romantisk, för att inte säga, filmisk musik vi talar om här, med smäktande melodier där dissonanserna lyser med sin frånvaro och ackordprogressionerna är enkla. Meditativt och reflekterande är ord som bra beskriver nära nog alla av de 15 stycken som finns i den notpacken som skickades till mig. I korthet är det musik som jag personligen kan ha lite svårt för men det är å andra sidan väldigt välgjort och fint och har passager där även en karg gammal barockfantast, som jag, smälter.

Häftet med de fyra solostyckena för gitarr är det som tilltalar mig mest. De utgör ingen svit men skulle helt klart kunna spelas på det viset. Det första

stycket är en hyllning till författarinnan Karen Blixen och i musiken surrar minnen från hennes år i Ngong Hills, Kenya. Nummer två har namnet *Quel mare che non c’era* som betyder ungefär *Havet som inte fanns* och är ett flytande arpeggio i 6/8-dels takt. Säkert är det vågorna som rullar fram när kompositören minns Adriatiska havet, som för honom själv representerar barndom, familj, vänner och de långa semestrarna. Väldigt vackert! Stycke nummer tre är, tack och lov, lite mer uptempo och ska beskriva ’lyckan att få spela gitarr’. För min smak är det alltför långt och utan någon linje eller utveckling. I det fjärde och sista stycket för sologitarr är vi tillbaka i det melankoliska igen med ett variationsverk som låter Romance d’amour. Återigen handlar det om bit-terljuva minnen och musiken är stilla och med egentligen väldigt små variationer.

I *Travelling Guitar*, med undertiteln *10 lätta stycken*, är det fortsatt minnen i fokus. Minnen från 10 olika städer, som enligt Giorgio Signorile själv, ska fungera lite som en gitarrskola för den unga studenten, där musiken och tekniken hämtat inspiration från de städer kompositören en gång besökt. *London, Swingin’ in Soho* (näja...), *Nashville, Walking with Chet, Granada, The garden of Alhambra* är ju titlar som jag tror förklarar sig själva.

Alpina är skrivet för ”5 gitarrer eller gitarrensemble” och är väl också mest studentmaterial. Den börjar med en vals och fortsätter med två lite livligare satser. Jag har själv svårt att komma på musik som inte låter illa när den spelas av en gitarrensemble och detta stycke, som finns att lyssna till på nätet, är inget undantag. Men om man nu ändå skall utsätta sig för företeelsen ”gitarrensemble”, så varför inte med dessa tre stycken?

Allvarligt talat, för mig ter sig Giorgio Signorile som en fin kompositör. Han skriver lågmält, enkelt och alltid med ett tydligt program till musiken (ofta utskrivet med ord, så att man inte ska kunna missa det). Jag vill inte avråda någon att kasta sig över hans musik, så om ni nu har läst in mellan raderna att jag själv inte är stormförtjust i den, så tror jag det helt enkelt beror på att detta inte riktigt är min bag.

DAVID HÄRENSTAM

La Lanterna Magica Kammermusik für Violine und Gitarre von Niccolò Paganini Keiko Yamaguchi & Rosario Conte

Carpe Diem CD-16297

Niccolò Paganini (1782-1840) föddes i Genua som son till en hamnarbetare och hans första instrument var violinen. Snart nog insåg man hans exceptionella musikaliska begåvning och han fick undervisning på violin, som ju blev hans instrument par préférence. Som virtuos violinist blev han den främste i världen under 1800-talet, men han studerade också kontrapunkt och komposition. Han nådde stora framgångar som konserterande violinist och många av hans kvinnliga lyssnare blev omedelbart förälskade i honom. Paganinis intresse för gitarren stimulerades kanske av hans relation med en gitarrintresserad aristokratisk kvinna (fortfarande oidentifierad) under de första åren av 1800-talet. Tillsammans med henne levde han i en villa i Toscana och kanske många av hans kompositioner för gitarren tillkom under denna period. Man kan väl anta att hans komponerande skedde vid gitarren snarare än klaveret. Huvuddelen av musiken på skivan är musik för violin och gitarr, Centone di Sonate per Violino e Chitarra, opus 64, men här finns också stycken för sologitarr interfolierade. Det är väl troligt att musiken ursprungligen var tänkt för ett intimare musicerande snarare än för konsertestraden. Den italienske knäppinstrumentalisten Rosario Conte känner vi framför allt som lutenist från tidigare inspelningar av bl. a. musik av Piccinini. Här spelar han på en kopia av en gitarr av Grobert tillverkad av Mario Rosazza Ferraris. Paganini ägde också en gitarr av Grobert, som nu finns i Musée de la musique i Paris. Gitarren med sin milda och svagt beslöjade klang skapar en perfekt balans med violinen. CD-skivan är också en debut för den japanska violinisten Keiko Yamaguchi som spelar utsökt på sin violin från 1822 av den franske byggaren Nicolas Lupot. En synnerligen trevlig, lättlyssnad och välklingande skiva i en utmärkt inspelning som borde inspirera gitarrister att uppsöka närmaste violinist för att prova ut den här kammarmusik-repertoaren.

KENNETH SPARR

Johann Sebastian Bach

Suites Nos. 1, 2 & 3 for Cello solo (C-dur BWV 1007, d-moll BWV 1008 och G-dur BWV1009)

Hopkinson Smith, luta.

Näve E 8937.

Transkriptioner av musik för ett instrument (inklusive sång) till ett annat är sannerligen ingen modern företeelse. Sådant skedde redan under 1500-talet då t. ex. stora mängder ursprunglig vokalmusik intavolerades för luta. Musikhistorien är full av transkriptioner. En del av Johann Sebastian Bachs musik, framför allt verken för soloviolin och solocello, har utövat en speciell lockelse för knäppinstrumentalister att transkribera för sitt instrument och försöken är många. Mest lämpade för transkription till luta är kanske Bachs cellosviter, av vilka de aktuella komponerades 1720. Hur mycket jag än gillar lutan som instrument så tycker jag trots allt att de här verken fungerar bäst för det instrument de ursprungligen skrevs: cellon med sin större kraft och dynamik. Den här musiken av Bach är universell och odödlig, men ju fler inspelningar och tolkningar man får höra desto mer sparsmakad blir man. Endast det bästa är gott nog för fader Bach! För Hopkinson Smith är Bach en ”musical ecologist, the masterful recycler of his own compositions”. Vare med detta hur det vill, genialisk musik är det i alla fall! Smith spelade 1992 in transkriptioner av cellosviterna BWV 1010 och 1012 på skivmärket Astrée-Auvidis. De inspelningarna känns faktiskt något fräschare än de aktuella nyinspelade sviterna. Smith använder sig på inspelningen inte av den vanliga 13-koriga barocklutan utan av en luttyp som benämns ”tysk teorb”, i detta fall ett instrument byggt av Joël van Lennep. Den är stämd som en barockluta med borttagen högsta sträng och ett något utökat basregister. Smith motiverar utförligt varför han just använder denna typ av luta för sina tolkningar av celloverken. Jag tycker Hopkinson Smiths spel är något släpigt och oprecist om man t. ex. jämför med Nigel Norths lysande och vitala inspelningar av samma verk från 1997 på skivmärket Linn. Min kärlek till de sistnämnda har ännu inte haft någon anledning att rosta. Hopkinson Smiths tolkningar är förvisso

välgjorda, men inte så engagerande, tyvärr. Jag lyssnar hellre till t. ex. Steven Isserlis fina inspelningar på cello.

KENNETH SPARR

Spanish Music for 6-course guitar around 1800

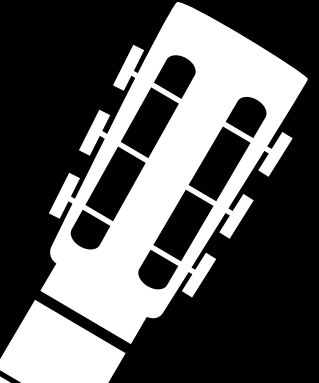
Thomas Schmitt, sexkorig gitarr. Centaur CRC 3277.

I Gitarr och Luta 2012 recenserade jag Thomas Schmitts skiva *De gusto muy delicado*, som var den första inspelningen med den sexkoriga spanska gitarren. Här spelade Schmitt både på ett originalinstrument och en kopia av detta. Med den nya skivan fortsätter Schmitt sitt utforskande och levandegörande av repertoaren för den sexkoriga gitarren, men denna gång enbart på den sexkoriga kopian, tillverkad av Carlos Goss. Skivan ingår i ett större forskningsprojekt kring musiklivet i Madrid under upplysningstiden. Schmitt inleder med en fandango av Salvador Castro de Gistau, publicerad i dennes *Journal de Musique Étranger* och utgiven i Paris kring 1810. Fandangon följs av en traditionell sonata av en Isidro de Laporta, om vilken ingenting är känt. Mer välkänd är Federico Moretti av vilken vi får höra en fantasia med sex variationer och coda opus 27, dedicerad till ingen mindre än Dionisio Aguado. Som Schmitt skriver är väl detta verk skivans *focal point*, baserad på den välkända *Non più mesta* ur operan *La Cenerentola* av Rossini. Antonio Abreu är mest känd för sin gitarrskola, *Escuela para tocar la guitarra...* från 1799, men här presenteras för första gången en sonata i e-moll av denne, där Abreu bryter upp den traditionella sonataformen. Skivan avslutas som den börjar med en fandango, men i Dionisio Aguados version och från 1836. Här tar Schmitt bort dubbelkorigheten och spelar alltså gitarren med sex enkla strängar och hans syfte med detta är att belysa klangskillnaderna mellan den sexkoriga och den sexsträngade gitarren. Det är heller knappast troligt att Aguado skulle använda sig av ett sexkorigt instrument i Paris vid denna tidpunkt. Det finns avsevärda skillnader i klang och färg mellan de sexkoriga och enkelsträngade varianterna. Säkerligen blir speltekniken

också annorlunda, vilket i sin tur påverkar klangresultatet. Den sexkoriga gitarren ger en mer diffus och nästan skimrande klang, medan den enkelsträngade är tydligare och mer expressiv. Att den enkelsträngade gitarren skulle utmanövrera den sexkoriga är förståeligt av flera skäl. Ett är kanske att den var dubbelt så dyr att bestränga, men avgörande var att den bättre passade rådande musikmak. Thomas Schmitt, som är både musikforskare och knäpp-instrumentalist, har i det kortfattade texthäftet skrivit en utförlig introduktion till instrumentet och musiken. Han är att gratulera till en intressant och hörvärd skiva som ger perspektiv på gitarrens utveckling under en hittills ganska okänd period.

KENNETH SPARR

Gitarrbyggare
Heikki Rousu

www.gitarrmakare.se

Sand 213, 881 91 Sollefteå, Sweden

062 02 24 21 | 0705 94 95 87 | heikki.rousu@hotmail.com

Svenska gitarr- och lutasällskapet

Svenska gitarr- och lutasällskapet bildades 1968 på initiativ av Jörgen Rörby. Föreningen har sedan starten verkat som en riksomfattande ideell organisation med omfattande kontakter i hela Norden. Sällskapet vill ge stöd åt gitarr- och lutamusik på alla nivåer, från amatörer och musiklyssnare till pedagoger och professionella musiker. Alla är välkomna som medlemmar. Tidskriften Gitarr och Luta utkommer med fyra nummer per år och distribueras gratis till medlemmarna. Varje år arrangerar SGLS en veckolång sommarkurs i samarbete med Ingesunds Musikhögskola.

Senaste nytt hittar du alltid på www.sgls.nu och SGLS facebook-sida

Lautenbau Ekkehard Sachs

BoD, Books on Demand.

ISBN 978-3-8482-6312-7.

Pris 59,90 EUR.

Ekkehard Sachs bok om lutbygge är en imponerande prestation med sina drygt 300 sidor och den ger en synnerligen bra bas för den som vill ägna sig åt detta hantverk. Den kan till och med ge en del tips till erfarna lutbyggare. Boken är också av intresse för den som egentligen bara vill spela luta, men som vill veta mer kring sitt instrument. Förvånande ofta möter man musicerande med väldigt begränsade tekniska och historiska kunskaper om sitt instrument och som därför t. ex. inte kan fixa de mest enkla problem. Sachs påpekar i sitt slutord att han också vänder sig till flera målgrupper med sin bok. Det märks genast att Sachs är konstruktör och ingenjör i grunden. Men han är också hängivet intresserad av byggandet av lutor,

som han har sysslat med sedan 1960-talet. Han inleder boken med en kort historisk översikt. Sedan går han systematiskt och noggrant igenom bit för bit alla allmänna grunder i konstruktionen av lutan och ger därigenom ett fundament för den presumtive byggaren. Här finns också alla klassiska luttyper beskrivna. Sachs bok ger inte direkta steg-för-steg-anvisningar till bygget av en luta. Han förser snarare den intresserade med alla de kunskaper och de verktyg som är nödvändiga. Det finns detaljerade förteckningar och beskrivningar av verktyg och Sachs ger tips och ritningar till specialverktyg som man kan tillverka själv. Han går noggrant igenom olika limtypers egenskaper liksom ytbehandlingsmetoder. Här finns till och med anvisningar hur man kan bygga ett elegant fodral till lutan. Boken är rikligt illustrerad med drygt 300 bilder, inte minst konstruktionsritningar. Han anger alternativa arbetsprocesser och är öppen för andra lösningar. I slutet av boken finns en utmärkt förteckning över leverantörer av virke, verktyg och maskiner, tillverkare av stämskruvar samt strängar m.m. med noggranna uppgifter om adresser, webbplatser o.s.v. En omfattande och som jag kan se relativt komplett litteraturförteckning ger uppslag för vidare läsning och studier. Boken är producerad som s.k. *print-on-demand*, d.v.s. boken framställs först vid beställning och det blir ett alltmer vanligt förfarande. Fördelarna är uppenbara: ingen lagerhållning behövs, möjliggör för författare att få sina verk spridda utan att gå genom de traditionella förlagen. Nackdelen är väl framför allt att man ännu inte riktigt uppnått den kvalitet i återgivning av bilder som traditionell tryckteknik kan ge. Bilderna (varav många i färg) i Sachs bok är av acceptabel, men inte mer, kvalitet. Å andra sidan får man en inbunden och trådhäftad bok av annars bra kvalitet. Den kan beställas från www.bod.de Boken finns också att få som s.k. e-bok. Texten är skriven på tyska, vilket kan vara ett hinder för några. Med sitt rika bildinnehåll av inte minst ritningar, konstruktionsdetaljer, verktyg m.m. så är boken av stort värde även för den som inte är så bra på tyska. Tillsammans med Robert Lundbergs *Historical Lute Construction* så ger Sachs bok en utomordentligt bra teoretisk och praktisk grund för att bygga klassiska lutinstrument av alla de slag.

KENNETH SPARR

Konserter

September

- 15 Norge Vallø Kirke kl 19.00
Gisle Krogseth Musikk av Granados, Tarrega, Krogseth og andre
- 15–22 Turné i Nordnorge Göran Söllscher med Erica Toth violin
- 15 Köping Tunadalskyrkan kl 16.00
Mats Bergström (Bach & brasilianskt)
- 16 Linköping kl 16.00
Magnus Grönlund gitarr, Dan Larsson klarinett
- 20 Stockholm Konserthuset Grünewaldsalen kl 12.15 Per Skareng
- 21 Stockholm Kungsholms kyrka kl 16.00
Andreas Brantelid cello, David Härenstam gitarr
- 21 Stockholm Norrtullsgatan 14 kl 18.00
Lilla Akademiens gitarrserie op 3, Eva Norée (Möller) och Gunnar Lif berättar i ord och ton om äventyr och legender i 50- och 60-talets Spanien
- 22 Hultsfred Aspelands kammarmusikförening Valhall kl 16.00
Andreas Brantelid cello, Nils-Erik Sparf violin, David Härenstam gitarr
- 24 Huskvarna Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 25 Tranås Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 26 Vetlanda Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 28 Trosa Mats Bergström (Bach & brasilianskt)
- 28 Stockholm Norrtullsgatan 14 kl 18.00
Lilla Akademiens gitarrserie op 4, Gitarrmusikens historia del 1 (1538–1720) Mårten Falk vihuela luta barockgitarr gitarr
- 28 Västervik St Petri kyrka kl 18.00
Tedesco Romancero Gitano Cantores Calmariensis, Eric Lammers gitarr
- 29 Värnamo Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 30 Oskarström kl 09.30 Gothenburg Combo
- 30 Oskarström kl 10.45 Gothenburg Combo

Oktober

- 1 Oskarström kl 09.30 Gothenburg Combo
- 1 Oskarström kl 10.45 Gothenburg Combo
- 1 Eksjö Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 2 Halmstad Söndrums Bibliotek kl 09.30 Gothenburg Combo
- 2 Halmstad Söndrums Bibliotek kl 10.45 Gothenburg Combo
- 2 Nässjö Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 3 Sävsjö Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"
- 3 Halmstad Harplinge Bibliotek kl 09.30 Gothenburg Combo
- 3 Halmstad Harplinge Bibliotek kl 10.45 Gothenburg Combo
- 4 Halmstad Stadsbiblioteket kl 09.30 Gothenburg Combo
- 4 Halmstad Stadsbiblioteket kl 10.45 Gothenburg Combo
- 4 Sydney S:t Stephens Church Haga Duo Sareidah Hildebrand tvårflöjt, Joakim Lundström gitarr
- 5 Gisaved Mats Bergström & musiker från SMOT "Lönneberga – Buenos Aires"

- 6 Vallentuna Vada kyrka kl 16.00
Tove Törngren cello, Liv Skareng gitarr
- 6 Canberra Australian Flute festival Haga Duo
- 8 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Sal D kl 14.00–20.00
Förfestival Unga talanger bl a Sara Longfield, Gustaf Modin
- 8 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora salen kl 19.00
Steve Vai förband Freak Kitchen
- 9 Uppsala X Internationella Gitarrfestival sal B kl 18.00
Alvaro Pierri
- 9 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora salen kl 20.30
Janne Schaffer, Jojje Wadenius och Emil Ernebro
- 10 Uppsala X Internationella Gitarrfestival sal B kl 18.00
Margarita Escarpa
- 10 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora salen kl 20.30
Yamandu Costa
- 11 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora salen kl 18.00
Tuck & Patti
- 11 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora salen kl 21.00
Michael Nyman med David Russel, Mats Bergström, Jeanette Köhn, Hans Ek m fl
- 11 Australien Port Fairy Spring Festival Joakim Lundström gitarr & The Song Company
- 12 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Sal B kl 13.30
Tävling Unga Förmågor
- 12 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Sal B kl 16.00 Juan Falú
- 12 Uppsala X Internationella Gitarrfestival Stora Salen Pepe Romero
Concierto de Aranjuez
- 12 Danmark Århus Gitarrfestival kl 20.00 Luis Zea (Venezuela)
- 13 Australien Port Fairy Spring Festival Haga Duo
- 13 Danmark Århus Gitarrfestival Masterclass Luis Zea (Venezuela)
- 13 Danmark Århus Gitarrfestival kl 20.00
Två unga danska talanger: Jakob Bangsø och Niklas Johansen
- 14 Danmark Århus Gitarrfestival kl 20.00 David Russell
- 15 Danmark Århus Gitarrfestival Masterclass David Russell
- 18 Danmark Århus Gitarrfestival kl 20.00 Eric Francéries (Frankrike)
- 18 Sydney Flute Tree Haga Duo
- 19 Newcastle Conservatory of Music Haga Duo
- 19 Danmark Århus Gitarrfestival Masterclass Eric Francéries (Frankrike)
- 19 Danmark Århus Gitarrfestival KL 20.00 Selene Muñoz & band (Flamenco)
- 20 Sydney S:t Ives Church Haga Duo
- 26 Falkenberg kammarmusikförening kl 15.00
Andreas Brantelid cello, Nils-Erik Sparf violin, David Härenstam gitarr
- 26 Stockholm Norrtullsgatan 14 kl 18.00
Lilla Akademiens gitarrserie op 5, Gitarrmusikens historia del 2 (1800-tal) Mårten Falk Rysk gitarr och gitarr
- 27 Vara konserthus, Andreas Brantelid cello, Nils-Erik Sparf violin, David Härenstam gitarr

Gå gärna in på vår hemsida www.sgls.nu. Där lägger vi kontinuerligt in konserter vi får kännedom om.

November

- 1 Gunillaberg. Mats Bergström & Kristina Adolphson, Bach & Tranströmer
- 2 Storkällans kapell kl 15.00
Haga Duo Sareidah Hildebrand tvårflöjt, Joakim Lundström gitarr
- 2 Kulturhuset Ytterjärna. Mats Bergström (Bach: Sei Solo)
- 16 Avesta Centrumkyrkan kl 16.00
Mats Bergström (Bach & brasilianskt)
- 18 Uppsala Thunbergssalen SCAS kl 19.15
Tobias Carron tvårflöjt, Per Skareng gitarr
- 23 Vallentuna Kultur & Bibliotek Gitarrfestival i Vallentuna
kl 11.00 Ritmos Flamencos, kl 15.00 Agnas & Gulyás gitarrduo,
kl 16.00 Rolf Lislevand barockgitarr, kl 17.00 Mats Bergström
klassisk gitarr, kl 19.00 Erik Steen flamencogitarr, kl 20.00 Agnas
Bros & Stina Agnas jazz
- 23 Alingsås Christinae kyrka Andreas Brantelid cello, Nils-Erik Sparf
violin, David Härenstam gitarr
- 30 Stockholm Norrtullsgatan 14 kl 18.00
Lilla Akademiens gitarrserie op 6, Gitarrmusikens historia del 3
(1900–1930) Mårten Falk gitarr, gästartist Michael Tsalka piano

December

- 1 Stockholm Tellus Kulturcentrum Midsommarkransen kl 13.00
Gummessonkvartetten
Filmmusik till bildspel och adventsmusik med sång av Eva Bohlin
Strandberg
- 2 Linköpings Konsert & Kongress Malena Ernman, Mats Bergström
& Svenska Stråkensemblen (julkonsert)
- 3 Uppsala Konsert & Kongress Malena Ernman, Mats Bergström &
Svenska Stråkensemblen (julkonsert)
- 4 Cirkus Stockholm Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 6 Kulturhuset Spira Jönköping Malena Ernman, Mats Bergström &
Svenska Stråkensemblen (julkonsert)
- 7 Helsingborg Arena Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 8 Vara Konserthus Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 9 Västerås Konserthus Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 9 Stockholm Musikaliska Haga Duo Sareidah Hildebrand tvårflöjt,
Joakim Lundström gitarr Kamarmusik i förskolan
- 10 Stockholm Musikaliska Haga Duo Sareidah Hildebrand tvårflöjt,
Joakim Lundström gitarr Kamarmusik i förskolan
- 10 Gävle Konserthus Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 12 Kalmarsalen Kalmar Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)
- 13 Göteborgs Konserthus Malena Ernman, Mats Bergström &
Svenska Stråkensemblen (julkonsert)
- 14 Örebro Konserthus Malena Ernman, Mats Bergström & Svenska
Stråkensemblen (julkonsert)

Sundbybergs och Sundsvalls gitarrfestivaler – ett pedagogiskt perspektiv

Gitarrlärarna och deras kollegor i kultur- och musikskolorna i Sverige har sina största elevkullar i åldrarna 7–15 år. Då är elevernas musikaliska förebilder ofta melodifestivallåtar och flickidoler, i våras Justin Bieber och pojkbandet One Direction, Heavy Metal och de gitarrkompositörer man ibland kallar singer/songwriters.

Det finns mycket matnyttigt pedagogiskt att hämta i musiken och det görs också. I varje gitarrlärares dator finns mängder av arrangemang och bearbetningar som gör musiken tillgänglig för alla elever som vill spela sina favoriter musik. Men ändå kan man som lärare känna att man vill öppna deras öron för något mer, all fin musik som finns inom akustisk gitarr.

Små och stora gitarrfestivaler som engagerar barn i den här åldern har börjat dyka upp här och där. Vi frågade Anders Delin i Sundbyberg och Joel Sundkvist i Sundsvall om de kan se någon effekt på eleverna. Blir det verkligen någon skillnad mot tiden innan man satsade på en festival? Övar de mer? Ökar elevernas motivation? Hur tänker/reflekterar och pratar eleverna efter festivalen?

Anders Delin är gitarrlärare i Sundbybergs musikskola. Den festivalen samarrangerades av Sundbybergs musikskola och Sollentuna och Ekerö musik- och kulturskolor. Precis som det anstår en gitarrfestival var det gitarrutställning med festivalpriser, konserter och café. Gästartist var Per Skareng.

Anders sammanfattar: "Gitarrfestivalen gick kanonbra och det var fullt med publik. Eleverna blir helt klart stimulerade och övar mer. Det är också väldigt roligt för både lärare och elever att träffa folk från andra kulturskolor. I år fick vi även hjälp av kultursekreteraren här i Sundbyberg med marknadsföring och finansiering. Eleverna hade först en konsert och sedan var det paus innan Per Skarengs konsert som avslutades med att vi alla spelade La Partida med Per som solist. Jag hoppas och tror att en sådan här festival stärker gitarrens status i kommunen. Det är mycket arbete med en festival men det är det värt."

I Sundsvall, där gitarrfestivalen arrangeras av Kulturskolan och konsertsalen Almamia Lilla Scenen hade man bjudit in lutenisten Jakob Lindberg, gitarrduon Four Hands, Mats Norrefalk och Börje Sandquist, samt två artister från tävlingen Unga förmågor på Uppsala gitarrfestival i oktober 2012, Gabriella Quevedo och Fred Holmlund. Joel Sundkvist, som är en av gitarrlärarna i Sundsvall, är nöjd med att kunna "upptäcka saker på hösten och göra dem på våren". De två unga gitarristerna Fred och Gabriella blev enligt Joel "en stor grej för eleverna". Han lyfter också fram att "det är bra för eleverna, och de elever som ser gitarren mest som ett ackordinstrument får en bredare bild av gitarren som instrument, och får möjlighet att djupdyka i olika genrer."

I Sundsvall vill man i framtiden också rikta sig mot äldre elever med masterclassundervisning och bjuda in elever från andra musik- och kulturskolor. Det blir ju en naturlig följd av att man stimulerar de yngre till att öva mer. Ändå tror jag att det viktigt att göra evenemang med de yngre. Det vet ju lärarna i orkesterinstrument. Där finns ju ett utbud på orkesterkurser för alla åldrar.

HELENA BJÖRZÉN

nilton
Magic

music stands
for music lovers

www.nilton.se

Nilton AB
Sweden
+46 (0)31-795 01 50

EVERT TAUBE

– visor för gitarr och sång

Evert Taubes finaste visor med genomarbetade arrangemang. Stämmor, baslinjer och rytmisering ger idéer om hur varje visa kan gestaltas textmässigt, gitarrtekniskt och musikaliskt. Ovanför melodin enkla visackord, ovanför ackompanjemanget utvecklad harmonik och baslinjer. Noter och tabulatur. Separata soloarrangemang som kan användas som mellanspel eller helt fristående.

Ralf Sandberg | Torhild Winnberg

Volym 1 GE 12159 239:-

Volym 2 GE 12160 239:-

Volym 3 GE 12161 239:-

GITARRGUIDEN

– matnyttigt för gitarr

Gitarrguiden 1 passar för dig som vill kompa, spela solo eller basgångar i olika musikstilar.

Gitarrguiden 2 är lämplig för dig som har grundläggande kunskaper och vill arbeta vidare med lärare eller på egen hand.

CD medföljer för improvisation och inspiration.

Anna-Lena Rostvall

Del 1 KMH 3010 169:-

Del 2 KMH 3011 169:-

 GEHRMANS
MUSIKFÖRLAG

order@gehrmans.se | www.gehrmans.se | tel 08-610 06 00

följ oss på facebook och twitter!